

Eesti Spordileht

K A U B A M A I A

ANTON HEILMANN

TALLINN: S. Karja t. 6, Kõnetr. 7-40

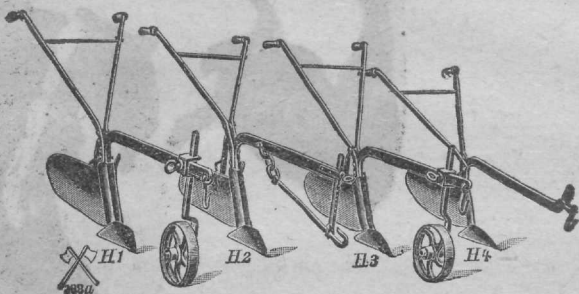
— OSAKONNAD: TARTUS, — WILJANDIS. —

— Müüb ladust ja võtab tellimisi vastu foodsatel tingimistel —

Tehnika alalt:

Põllufööriistad:

rehepeksugarnituure auru- ja hobuse-
värgiga parematest wabrikuteest,
hõkslimasinaid rihma, fetti ja ham-
masratta weoga,
wilja weskid,
sahad, äkked Heiligenbeili wabrikust,
koorelahutajaid, wikatid, luifud, siivid,
heina- ja wiljantiidumasinad.

Masinad ja tööriistad

puu- ja metallitööstuse jaoks. Puurid, wiilid, haamid, tangid, alapid, kruustangid,
sürgel sheivid ja käiad. — Puukruwid. —

Saewabriku lidkõpings „Witing” saagide: wuks, band, kreis, gatter, metall,
— Saogbladsfabrik — wineer pealadu Eestis. —

Ehitusmaterjalid

ja pool-tooresained, katuse ja asbesti papp. Pleafk kõiksugune. Uaelad kõiksugused.
Aluminium ja Emaillleeritud riistad ja kõõginõud. Eihahakkimise masinad Triikmasi-
nad. Kõõgi ja Tasku nuad. Kaalud.

Seemned

parematest sise- ja wäljamaa kaswa-
tustest. — —

Gelarwed ja teated igal ajal.

Keemia alalt: kõiksugu tööstuse ained
ja rohud.

Tuntud headuse poolest Jacobuse
riidewärwide pealadu Eestis. —

Oma sisseostu kontor Berlinis.

— Jällemüüjatele tõrged profsendid. —

J. PART

I. kl. meesterahva rätsep

Petrograadist.

Tallinn, Kuninga tänav 2.

Kohale jõudnud kõiksugu paremaid inglisi riideid suures väljavalikus, peenemaitselistes mustrites.

Hinnad tuntavalt alandatud.

Kõige austusega
J. PART.

Rätsepa farvifuste kauplus,
Riide ja pudukauba ladu

S. S. Orloff

Suur Karja tän. № 10, tel. № 9-74.

Soovitab rätsepa farvifusi

Fotografia Wannas

Kuninga tänav nr. 2.

Mati valmis väljastõiduks, võtab ülesse kõik ja igal pool kus soovitakse — päeva ajal kui ka õhtul, kunstliku valguse abil. — Valmistab pilte, gruppidest, näitustest, niisama ka saalidest, ehitustest, etendustest, wanaaegseist asjadest, juubeli-pidustustest ja maastikkudest, spordist j.n.e. Täielik suurenduse sisseseade, kõige suurem suurus 65×500 c. — Lastewõtete jaoks spetsiaal sisseseade. Koolilastele hinnaalandus gruppides. Koduses ateljees grupid kuni 35 inimeseni, ülesvõtted igajuguse ilmaga.

Amatöör-fotografid!

Ilmutamist, kopeerimist ja suurendamist tellides saate korraliku töö — Fotografias saadaval kõikisugu ajaloolisi fotografiiid suures väljavalikus, jällemüüjatele protsendid.

AKTSIA-SELTS

*Kontor: Maakri tänava № 4. kõnetr. 5-59,
soovitab oma ladust: V. Pärnu maantee
— — № 25 kõnetr. 4-04 — —*

head maitsevat Jõhvi õlut

JA

*Ainuesõtaja
Tallinnas ja Harjumaakonnas*

Bernhard Kiisel.

Eesti Spordileht

II. aastakäik.

Pühapäeval, 11. septembril 1921.

Nr. 24—27 (39—42)

Kuulutuste hinnad:
Kaantel: 2 mrk. millimeeter
Tekstis: 4 „ „

Eesti Spordileht ilmub kaks korda
kuus: iga 1. ja 15. Toimetus ja
talitus on Tallinn, Pikk tän. 47.

Üksik nr. 15 marka.
Postiga kuus . . Mk. 50.—
Wäljamaale . . „ .—

Spordiliikumise tähtsusest.

Viimaste aastate suure rahvusliku tõusu-
laine järelalusena, mis avaldas end iseseis-
wusele püüdmises, omariigi loomise paindu-
mata eesmärgis ja määratus rahvuslikes wai-
mustuses, tekkis rahwa seas, rahwa noorsoos,
loomulik tarwe rahuajal kaastöötada, et neid
suurte ja weriste jõupingutustega saadud wõite
kaugete aegade peale jäädwustada. Oleks
kui saadud aru inimliku terwe instinktiga, et
ei wõi olla iseseiswust rahwal, kel puudub
elujõud, waimline wärskus ja kõike wõitew
waimustus isamaalsuse tundena. Oleks kui
mõistetud, et kaugete ei saa rahwad, kel puu-
dub terwe waim, mis omariikluse mõtet kan-
naks. Juba greeklased, need wanaaja kõige
täielikumad kultuuriinimesed, seadsid aastatuhan-
dete eest üles põhilause, milles kõiki omi aegade
joosul fogutud fogemuse kehastasid — Ter-
wes kehas terwe waim. Meie rahwale on
tarwilik terwe waim, et neid suuri ülesandeid,
mis aeg etteseadnud nii riiklises, ühiskondlises
kui kultuurilises alal, teostada. Et terwe waim
asub terwes kehas, siis waja suurt hoolt kanda
waimu asukoha — keha — eest, waja arendada
kehakultuuri. Nii mõistawad paljud ja peaks
mõistma kõik spordi tähtsust. Sarnasele laiale
alusele peaks seatama sport igaspool, kus temast
räägitakse.

Kui minewal suwel Eesti esimest kord ise-
seiswa riigina osawõttis üleilmlistest spordi-
wõistlustest, saawutades meie maa ja rahwa
wõrdlewa suuruse, meie noore iseseiswuse ja
halwa organiseerimis- ja rahvusliku esinemis-
wõimaluse peale endisil aastail tähelepanu juh-
tides, filmapaistwaid tagajärgi, siis oli see
awalikuks tõukejõuks, mis spordiasja meil en-
neolemata hooga liikuma pani. Enam kui
kunagi warem on sport lugemata hulgal noori
inimesi järele tõmmanud. Wutatakse spordiseltse
linnades ja maal, ehitakse platse, peetakse
wõistlusi, milledest elawalt osawõetakse, publi-

kum on spordi wastu suuremat huwi hakanud
tundma, ajakirjandus pühendas spordile ikka
enam ja enam tähelepanu. See näitab, et
laiades ringides spordi tähtsust riiklises ja rah-
vuslikes seisukohast hakatakse hindama. Sest
kes on suuremad isamaalased kui spordimehed,
kes wiimse pingutuseni wõistlewad oma rah-
wuse, oma riigi nimel. Sport on elujõulise ja
püstiwa rahwa tunnus. Nüüd suuremaid saa-
wutusi teewad mõninga rahwuse ehitajad spor-
dis, seda suuremat usaldust awaldakse rahwale
wõimliste wõimete alal. Ja mis puutub meie
rahwasse, siis on tal wõimata end awaldada
ilmarahwaste peres kuidagi teistiti kui huma-
nistiselt, kuidagi teistiti kui oma kultuuri ja
rahwustublidusega. See on spordi teine tee-
nus, mis talle, eraldi meie riigis, tähtsa koha
annab rahwuswahelises elus.

Kuid kes suudaks eitada spordi häid külgi
ka isiklikus ja seltsfondilises elus. On ümber-
lõkkamatu spordi pedagoogiline — kaswataw ja
arendaw mõju inimese waimlisse ellu ja ise-
loomu. On wastuwaidlemata tõsiasi, et sport
julgeid, osustawaid ja meelekindlaid korra-
likke kodanikke loob, inimesele terwist, elurõõmu,
distiplineeritud jõudu ja kehalikku iludust an-
nab, inimese elu fergemaks ja õnnelikumaks
muudab.

Sellest oleks küllalt, et näidata spordi täht-
sust nii riiklises — rahvuslikes, rahwuswaheli-
ses kui ka isikliku eluwäärtuse seisukohalt. Sel-
lest oleks küllalt, et riiklised asutused, kui nad
tõesti riiklises alusel seisawad, toetussummadega
spordi heaks mitte wiimases waid esimeses
järjekorras wastutulelikud peaksid olema. Sel-
lest arusaamisest jatkaks küllaldaselt igale noorele,
kes spordi alal tegutseda soowib. Nende aru-
saamisega asutatagu spordiühinguid, sest ühi-
selt saadakse suurematest raskustest üle kui
üksikult.

U. P.

Sport ja spordikultuur Eestis.

Mis meil sellel alal puudub ja mis teha puuduste kõrvaldamiseks.

Kas on Eestis spordikultuuri? Ei ole.

Vastus on selge ja lihtne. Maal, kus ei ole riik ja kogutunnad jaksanud joetada veel mitte ühtegi korralikku spordiplatši, kus neil mingit kindlat eeskawa ei ole spordi edendamise alal waid kõi alles täielikult juhuje peal põhjeneb, kus koolidel puudub igasugune süstemaatiline spordi-eeskawa, kus wõimlemise tundijidki koolide tunniplaanidesse, alles apteegi taoluga mõddetakse, nagu mõnda üleaurust ja ainult sallitawat asja, ning kus ei ole ühtegi õpeajutust ega pifemaajalisi turjujeidki, kus riik ja kogukonnad oma koolidele ette walmistawad wõimlemise ja spordi õpetajaid koolide jaoks, ei saa veel juttu olla spordikultuurist. Et aga just Eestis seisuford praegu nii, nagu neis algusridades kirjutatud, kes wõib sellele wastu waielda? Mitte teegi, waid nii on see praegu ja nii jääb see, kunni riiki ja kogukonda sid juhtiwad wõimud kindlale äratundmisele ei tule, et siin peab midagi teijiti olema ja et siin peab midagi ohwerdama ja nimelt — ohwerdama kogu ühiskonna kulu.

Kauaks lasseb see äratundmine enese järele oodata? Minult süüsiliselt ja waimliselt pi me d ad wõiksid praegu kahewahel olla wõimlemise ja spordi tarwiduse üle. Ajajärg, mida oleme üle elanud, on olnud sedawõrd segane ja närwisid laastaw, peaaegu juba aastakümne pikkujelt, et ta tugewad harilikku igapäewast elu elawad todanikud — kõnelemata veel nendest, kes on pidanud waenuväljal ehk pingutatud ühiskondlikes waimlikes tegewuses oma jõutagawarajid tulutama läinud aastakümne nõuete kohajelt — ennast praegu wäsinuna tunnewad, wäsinud ihu ja hinge poolest. Iliisuguse ühiskonnaga uutele ägedamatele jõupingutustele asuda — on raske! Kui iseloom ja lihaksed lödwad, ei edene töö, Ratsutakse ainult kuidagi wiisi tunnikella järele oma kohust täita ja siis põgeneda ning unustada. Unustada harilikult alkoholi ja muu filmapiiksel mõjuwa joowastuse uimastusesse, mis ei jaga jõudu ega ei kohenda haawu, waid mis järgmisel päewal inimese töö juurde toob veel loiumalt, veel tülpinumalt, kui ta eelmisel päewal selle juurest lahjunud. Siin ei aita mingisugune koputamine inimese kohusetunnete pihta, siin ei aita ei kõlbluse-tunde puudutamine, ei isamaalise tunde äratamise katsed, — ilma terwe, wärske hehaia ei saa selles seisuforras rahwale enam sisse terwet waimu, sitkust, norusejõudu. Kehaline kaswatus peab siin appi tulema, seda peab appi wõtma, muidu

on rahwa terwenemine pikast wäsinusest lootetu.

See tõde on iseenesest juba wana ja ammuäratunud, ainult imelik, et selle äratundmine meil nii wifalt läheb. Kes ei oskaks meil näit. imestada Saksa rahwa eluwisadust, kuid teadku need imestajad ka ühtlasi, et Sakjamaal kehalikku kaswatusi wäga tähtsaks peetakse.

Kui Sakjamaa enam kui saja aasta eest Napoleoni alt wabanes, siis oli üks tema esimestest ülesannetest wõimlemise ja spordi tõstmine. Tuliühingeline wõimsa waimuga isamaa sõber Ludwig Jahn hakkas otsekohe ühes kuulsa Fichte ja teistega Saksa noorsoosse uut waimu koguma. Igal wõimalikul juhtumisel toonitas ta awalitult ja igalpool wõimlemise suurt tähtsust, tõmbas enesega kaasa laiajaid hullasid ja pani wõimlemisele kindla rahwaomase põhja. Sjamaalik-rahwuslikes waimus kaswisiki Sakja wõimlejate liit maailma kõige suuremaks.

Samasugust tõusuajajärku näeme Sakjamaal praegugi. Sakja wabariigi president Ebert tähendab aasta tagasi muu seas: „Rahwa jõud ja töö on ainjad Sakja tulewiku põhieelbused. Töörõõmu sünnitamine ja ülewalpidamine on kehalise kaswatusi ülem ülesanne.“ Ja Sakja haridusminister rõhutab oma kirjutuses 14. aug. 1920. a. kehalise kaswatusi tähtsust muu seas sõnadega: „Uhinen täielikult selle arwamisega, mis hiljuti maapäewade nõupidamistelt ette tanti, kus isejäraliselt rõhutati seda asjaolu, et sõjawäekohusliste arwu juure wähenemise puhul tuleks hakata rohkem kui kunagi enne hoolt pidama kehalise kaswatusi eest“.

Mitnelt poolt tulewates palmetes ja seletustes tähendatakse, et Sakjamaal, nagu mujalgi, juba teaduslikult tõendatud on, et rahwa üleüldist terwislist seiuuforda wõidakse parandada ainult järjekindla kehalise kaswatusi kaudu. Koolides ja ühiustes toimetatawad wõimlemisliigutused ja sport on pääteguritaks kogu rahwa kehalku nõrkuse ja haiguse wastu. Keha karastamine peab siiski juba noorena algama.

Sakjamaal lähebki selles mõttes kõi kindla korra järele. Kui sõja ajal ja veel hiljemgi toidupuurisjoone wähenemata, nimelt wanematele inimestele, siis suurendati samal ajal laste piima- ja suhkrupuurisjoone. Ja kui nüüd töowiljaluse tõstmiseks ja saadustewalmistamise juurendamiseks wan-mate inimesi puhkeajaga ühendatakse ning töötundide arwu suurenda-

Saksamaa kolme efiwõistlustelt jalgpallis.

Meli foto.

Tallinna Jalgpalli Klubi meeskond: Luif, D. Silber, Sälg, Janson, Währuffhem, Reinans, A. Silber, Jõepere, Ellip, Sepp, Kossmann (selfi eitaja).

takse, siis nõutakse samal ajal noorele põlwele ilka rohkem ja rohkem aega wõimlemise ja spordi jaoks. Noorjugu, see on rahwa tulewik, ja mida terwemates oludes seda suudetakse üles kaswatada, seda parem. Üsna üleüldise nõudmisena esineb Saksamaal praegu wõimlemisetundide arwu suurendamine koolides 2—3 tunni pealt 6 tunni peale nädal as. Teiste sõnadega: iga nelja õpitunni wastukaaluks üks tund wõimlemist päewas. Saksaa kuulsamad arstid ja ülilkoosimehed seletawad wistalt praeguse korra (26—30 õpitundi ja 2—3 tundi wõimlemist nädal as) rohketest wäljakannatamata puudustest. Liigturnawuist, tahtejõu puudust ja haigusi on liig palju. Teisiti on lugu Inglismaal 18—22 õpitundi ja 8—12 tundi spordi nädal as wõimlemise ja ekskursioonide jaoks. Tõsi on, et nüüwisi wähem õpitakse, kuid plüsitakse eluwõim samana. Ja lõppude lõpuks on see ka tähtsam, iseäranis praegusel ajal.

Selles äratundmises ongi Saksamaal just paari wiimase aasta jooksul wõimlemise tõstmiseks ja rohendamiseks juba mõndagi ette wõetud ja weel suuremad kawatused on teostatamisel. Iseäranis wõimlemise ja spordi õpetajate arwu suurendamiseks ja neile põhjalikumate teadmiste muretsemiseks on tõsisemad kawatused praegu käsil. Sennised seitsmekuulised wõimlemise õpetajate kursused muudetakse nelja-aastasteks ümber ja laiendatakse neid märkja. Kehalise kaswatuse õpetajate ja harjutusainete eeskawa laiendatakse, Selles asjas

lofku seated eelndu järele kujuneb Saksaa tulewaste wõimlemise õpetajate ettewalmistus kõige põhjalikumaks loqu ilmas.

Kuid et mitte liig pikale minua, pöörame eneste juure tagasi. Näitufi sellest, kuidas ja misjogusel määr al mujal kehaline kaswatus riigi ja loqu ühiskonna asjaks on tehtud ja misjogune tähtis loht seal sellele on antud, leidub hulgawiisi. Tõin siin kohal ainult ette Saksamaa, et näidata, kuidas seal just suurte jõukurnamise-ajajärkude jär le kehalisest kaswatusest, wõimlemisest ja spordist, kui peasterõngast linnis on haaratud ja haaratakse ning kindlasti — togajärjerikkalt. Minewik on seda juba näitanud, tulewik näitab seda weel hiilgawamini. Ja kui eeskuju tahame wõtta, siis peame ka meie rohkem tegema, kui senni oleme teinud.

Ja mida peame siis tegeme?

Wäga palju, palju on teha, aga lähemad ülesanded peame ülesseadma muidugi jõu ja wõimaluste kohajelt.

Spordi alal ei saa teisiti, kui tuleb nõuda, et loqu kondlised omawalikfused spordi olude wõimaldamise praeguse kõrwaliste-ülesannet seisukohalt tähtsamate ülesannete seisukohale oma tegewuse-eeskawas üle tõstaks. Spordi platfide korraldamise peale tuleb suuremat rõhku panna kui senni ja peale awalikkude üleüldiste spordiplatfide tuleb just koolide spordiplatfide korraldamise eest hoolega

hoolt kanda. Kui me praegu viimases asjas ümber vaatame, siis leiame siin täieliku tühja koha eest. Näit. on Tallinna eeskujulikumadki uued koolimajad ilma vastava platšita koolimaja juures ehk selle läheduses, mis võimaldaksid mängu ja sporti kehalise kasvatuse tundidel ja õpetundide vaheaegadel. Õegi võimlemise tarwis on need platšid kitsad. Siin tuleb tingimata sihikindlam olla. Uute koolimajade ehitamisel peetagu tingimata silmas, et iga koolimaja juures tarviliselt avar plats oleks, vastavalt kooli spordi nõuetele korraldatud. Senniste koolimajade juures aga tuleb olemaid platšisi laiendada katjuda, kus see vähegi võimalik. Kus mitte, seal võiks koolimaja läheduses selles sihis ümber vaadata, aga kui ka ümbruskonnas maad enam ei leidu, noh — siis on minewikust pärandatud wiga muidugi parandamata.

Ülleüldiste spordiplatšide soetamisel on spordiseltsid ja organisatsioonid wististi heameelega jõudumööda kogufondadele abiks, kuid nende jõud on harilikult wäike ja sellepärast tuleb igaal wiisil katjuda nende jõudu suurendada. Kui meie kogufondlised omawalitsused praegu üegi spordisorganisatsioonide pidude ja lõbususte lõbususmaksust wabastamises alles äärmise tagasihoidlikkusega wastu tulewad, kui nende eeskawad mitte puhaspordilised ei ole jne., siis on niisugusel korral muidugi wäga raske loota weel tegelikku abi nende käest spordi toetamiseks. Natuke rohkem ufaldawat ja otsekoheemat wastutulekut siin — see tõstaks kohe ka organisatsioonide eneste tegurid muu.

Kuigi meie arwamisel oleme, et Tallinnasse, wabariigi pealinna, üks suurem ja eeskujulik spordiplatš, mis aastate jookul staadioni nime võiks kandma hakata, riigi ja kogukonna ühisele mõjuwal kaastoetusel üles ehitada tuleb, siis ei ole aga sellega weel mitte kõik tehtud. Wäiksemad abi-platšid peaksid leiduma peale selle võimalikult igas linnas, kus harjutada võiks, ilma ühest linnasest, näit. Kopli ja Kadrioru sõitmata. Linna awalikud spordiplatšid selles mõttes peawad tekkima igaal pool, Tartus, Narwas, Pärnus j. m., ja nende ajutamine ning korraspidamine peab kuuluma juba kogukonna otsekoheste ülesannete hulka.

Kuid peale kergejõustiku spordi peab meil edenema hakkama isearanis weel võimlemine. Meie parematel koolimajadel on küll juba võimlemisjaalid ja teistele tulewad need nõutada, kus neid weel ei ole, kuid sellega pole mitte kõik tehtud. Võimlemise ja spordi õpetajate küsimuse lahendamise

damine nõuab selle kõige lisaks paratamata äraotustamist. Kehalise kasvatuse tagajärjed on siis mitmekordised, kui juba juhiwad asjatundlikud ja täielikkude teadustega warustatud õpetajad. Nende ettevalmistamiseks peab Eesti juba lähemas tulewikus võimalus loodama. Praegustest ülikuteist wäljamaal õppinud võimlemise ja spordi-õpetajatest meil ei jattu ja kogu tarwilist hulka õpetajaid wäljamaal õppida lasta on otstarbekohatu. 2—3 nädalastest võimlemiskurjustest ei jattu aga weel kaugelgi selleks, et sellegi kehaliku kasvatuse õpetajat teha selle sõna tõsisest mõttes. Alles siis, kui võimlemise ja spordi-õpetajate küsimus tarwiliselt lahendatud, võime mõelda võimlemise ja spordi kawa kindla õpetamise peale koolides ja selleks määratud tundide arwu suurendamise peale, mis hädapärast tarwilik on, kuigi meie siin Inglismaa määrani ei jõua. Wististi on see puhas-riikline ülesanne ja selle lahendamist tuleb tingimata silmas pidada juba haridusministeeriumi tulewase aasta eelarwe koostamisel.

Kõige selle juurde wõidakse aga nüüd tulla jällegi pool-pilgates ja ütelda, et kõik see on ju wäga õige ja hea, aga kui riigil ja kogukondadel raha ei ole, siis pole midagi parata! Tõsi, kuid niisugune wastus oleks põhjendatud seal, kus on ülesseatud liialdatud nõudmised ja kauge tulewiku plaanid. Neid siin ei ole. Siin on puudutatud ainult alamääratulest, mis meil waja. Riikliste wäljaminekute põhjenduseks kehalise kasvatuse alal on sellest küllalt, kui tähendada, et see on üks tähtsam kaastegur riigikaitse alal, kui meil on võimalikult paremast kehalise kasvatuse koolist läbi käinud noorjugu. Kuludid tegeliku sõjawäe peale võime siis küll rahuga tubliste kogu hoida, kui meie teame, et meie noored mehed spordi ja võimlemise kaudu tubli ettevalmistuse on saanud oma kodanikuhüste täitmiseks riigikaitse alal. Siin on võimalik üegi teatawat sihikindlust etteawatjeda ja läbi wiia kui juba soovitatse. Kuid ka ilma selleta on sport ja võimlemine dissipliini põhitugi ning kui niisugune — paratamata ettevalmistus riigikaitsele. Ja et see üliõdawa ettevalmistus on, muu sõjawäekuludega võrreldes, — on päewaselge.

Sellepärast jõud kogu ja tegelikule tööle selleks, et meil lähemas tulewikus oleks mitte enam ainult ühikud sportlased ja võimlejad, kelle peale uhked oleme, waid et meil oleks spordikultuur, mida kannawad suured hulgad ja mille tagajärjed rahwa fikuse, jõu, terwise ning tõrõõmu lisamiseks äraarwamata!

A. T—nn.

Harjumaakonna esiwõistlustel jalgpallis.

Uleli foto.

Kalevi meeskond: Väli, Dunkel, Paalberg, Wain, Pihlak, Laas, Böder, Brunn, Kaarmann, Uumann, Soll, Abrams (selfi esitaja).

Spordiplatide ehitamisel.

Milleks on neid vaja, ning kuidas ja kuhu neid asutada?

Spordiplatide tähtsus ja paratamata tarvidus nende järele.

Kõige suuremaks mureks Eesti sportlase elu tulewiku kindlustamisel on meil ja peab jäämagi — võimalikult arwurikka sportlaste pere loomine. Praegu esitawad Eesti sporti väljamaal peaaesjalikult ainult ühed ja need samad wähearwulised tublimad sportlased, kuid nende iga ja võistluswõime ei ole mitte igawene. Noorematest peab wanematele wäärilisi aseptitjaid tekkima ja nende tekkimiseks on lootust jeda rohkem, mida üleüldisemaks, mida ülemaalisemaks meie sport on saanud, mida arwurikkam meie sportlaste pere. Ka spordi peaesmärk, rahwa terwise arendamine, saab eestkätt just sportlaste pere arwurikkusega saavutatud.

Suuremaks ja kõige rutemini mõjuwaks abinõuks spordi üleüldistamisel on spordi- ja mänguplatide asutamine mitte ainult igasse linna ja linnaosasse, waid ka igasse alewisse, igasie kihelkonda ja tulewikus võimalikult igasie walda. Argu inestatagu selle nõudmise käreduje üle ja argu heidetagu liadust ette, sest on üsna loomulik, et tulewikus arenemine jeda teed lähleb. Ei tohiks näit. spordi ja mänguplat tulewikus ühegi awaliku rahwakooli juures puududa ja juba selle nõude teostamisel oleks spordiplat igas wallas käes. Sünnib jee nii, siis on sellel ka oma määratu suur riitiline tähtsus. Rahwa terwise, karstuse ja waimuwarstuse tõstmise mõttes kõige pealt. Aga samuti ka meie riigikaitseliku tugewuse edendamise juhtes. Sest ei wõi kellegist paremini ja kergemini sõjameest saada, kui just

nendest, kes muu seas ühtlasi sportlase kaswatusel on saanud.

Just ka maale on spordiplatide vaja.

Kuid spordiplatide tarwidust maal peab mitmetel põhjustel weel otse ise äranis alla kriipsutama. Teatavasti on võistlused sportlises elus üheks mõjuwamaks edasiwiitwaks abinõuks. Kuid võistlused ei täida siis täielikult oma otstarwet, kui neid ainult korraldatakse rahwuswahelistena, ülemaalistena wõi ülemaakondlistena. Kui meie sport üleüldisemaks saab ja sportlaste pere kaswab, nende arwu sadade ajemel juba tuhandetega wõib lugema hakata, siis jääwad ülemaalmistatud võistlused kitsaks: neist peasewad osa wõtma ainult ühiskond „tipud“, esisportlased, kuna laiemad sportlaste hulgad ilma selle wirgutuse ja ergutuse jäänud, mida võistlemine pakub. Nende jaoks lähleb vaja eriwõistlusi kitsamas piirkonnas, näit. ülekihelkonnalisi ehk teatava laiema piirkonnalisi, milledest siis võimalikult suuremad hulgad peafelid osa wõtma.

Kuid mitte ühki võistluste tarwe ei waja spordiplatide enese rahustamiseks. Seda wajakogu maa-elu mitmekesistamise ja wirgutamise tarwe. Seda wajakogu rahwa karstuse ja hariduse tõttu. Maarahwas on küll selles õnnelikus seisukorras, et ta igapäewases tehalikus töös looduse terwendawast mõjust rohkesti osa saab. Kuid harilik töö ei sõjalda tarwilisel määral liikumist, waid on enamiste wäga ühekiisne. Sellepärast ei ole ka maal sport ja mängud, nii noorpoole kui ka täiskaswanutele,

mitte ajaraif ja lapsemäng, waid üsna waja-duslik ergutustegewus, milles kehaliised wõimed ilma enese märkamata, inimese ülendawas meeleolus ja waimustuses, iseenesest wälja arenewad, teha omale jõudu, wastupidawust, paenduwust ja nobedust juure omandab, millest weel talweiski ergutaw tundmus liikmetesse jääb ning igapäewaste tööde ja talituste wiljakuje peale mitte oma mõju awaldamata ei jäta.

Spordiplatfide wõrgu loomist peetagu juba nüüd filmas.

Ometi, nii selge kui spordiplatfide tarwidus iseenesest ka ei ole, ei usu nende ridade kirjutaja mitte, et selle tarwiduse äratundmine juba nüüd rahwa hulka nii laiali ja nii sügawale on tunginud, et loota wõiks enam wähem täielikuma ülemaalise spordiplatfide wõrgu tekkimist juba nüüd otsekohe, s. o. kõige lähematel aastatel. Seda mitte, waid selleks lähew waja palju aastaid, kuid ometi on põhjust asjast juba nüüd juttu teha, peasjalikult selleks, et siht tulewiku jaoks walmis ja waba seisaks ning jedamööda alati wõimalik oleks järjekindlalt edasi minna. Wähemas tulewikus seisab teatavasti uute koolimajade ehitamine ees, wanade koolimajade juure aga nõutakse tarwilikul määral maad ja kõige selle juures ei tohiks kuidagi unustada tulewast spordiplatfi koolide juures, waid tarwiline osa ruumi peaks juba nüüd jels otstarbeks arwete wõtama. Seda sama tuleks filmaspidada igal alewialitsusel oma maaküsimuse korraldamisel, igal jeltfide rühmal, igal spordiseltsil. Et siis, kui korb spordiplatfi korraldamise wõimalus ja tarwidus päewakorral, tarwiline lapike maad selle jaoks ei puuduks!

Kõige selle tarwis on aga algusest peale tarwis teada nõudmist, milledele spordiplats peab wastama, et kõige otstarbekohasemalt oma ülesandeid täita. Katsume sellepärast nende juures siin wõimalikult lühidates joontes peatada.

Spordiplatfi koht.

Spordiplatfi koht walik ei olegi nii lihtne kui see wast efimese pilguga paistab. Siin tuleb terwe rida tähtsaid tingimisi filmas pidada ja kõpselt arwesse wõtta. Tähtsamad nendest oleksid järgmised:

1) Spordiplats ehitatagu wõimalikult elawamasse rahwarikkamasse kohta.

2) Kui plats juba oma seisukoha poolest tänawa- ja maanteeliikumisest kõrwal ei ole, siis on tema aiaga piiramine paratamata.

3) Kui koolidel kohast õuet mänguplatfi tarwis ei ole, siis peaks püüdma jeda puudust sel teel parandada, et spordiplats kooli ehk koolide lähedusesse ehitataks.

4) Kui wõimalik on maal spordiplatfi mõne jeltfimaja kõrwale ehitada, siis on riiete- ja spordiabinõude tarwis eriruumide ja kuuride ehitamine tarbetu.

5) Kui plats järwe ehk jõe läheduses ei asu, tuleb wee saadawalolekut muul wiisil korraldada.

6) Platfi ehitamine liiwapõhjaga maapinnale on kergem ja odawam kui sawi- ja mullapõhjaga ehk weisfele maale.

7) Tuleb püüda walida wõimalikult kohta, mis tuulte eest kuidagi wiisi warjatud.

8) Õstetud ehk muul wiisil omanduseks saadud platfimaad on kasulikum kui renditud. Lühikeajalise rendimaale ei maksa üleüldse spordi platfi ehitada.

9) Tuleb püüda selle poole, et iga kihelkonna keskpaika wõimalikult korralik spordiplats saadaks, n. n. keskplats, mujale ümbruskonna rahwarikkamaisse kohtadesse aga vähemad harjutuspaigad.

Neid nõudeid ja loomisi läbi kaaludes ning kohalikkudele tingimistele kohastades wõib vähemalt juuremad eeskütused tulewase spordiplatfi koht määramisel ära hoida. Snnetumaise paika ehitatuna wõib spordiplats kergesti „kuiwale“, s. o. tarwitamata jääda ja mine tee siis selle järele linna- alewi- wõi wallajabele weel kuidagi selgeks, et kohasemasse paika ehitatud spordiplatfi järele tarwidus juurem on. Ka on ebalohases paigas raske platfi korras hoida.

Ka linnades ei ole sugugi kohane spordiplatfi kaugele linnast wälja ajendada, waid wõimalikult sinna, kus rahwast rohkem. Töötawale rahwale, kellel just kõige pealt tarwis on aktiwsjet ja kiiret kehakarastuse ja wirgutamise wõimalust spordi- ja mänguplatfidel, ei ole enamiste mitte aega jeda kaugeemale otsima minna, küll aga wõiwad jõukad linnajafjad kaugevalt puhustuspuiestikusse ja roheliseslamamise paiku otsida. Seda peetagu linnade ja alewite planeerimiskawade walmistamisel kõigepealt filmas ja spordiplatfide loojad olgu iga planeerimiskawatfufe juures südikad selle peale alati linna- ning alewi-ijade tähelpannu juhtima.

Spordiplatfide plaanid.

Spordiplatfide plaanid ja kawad tulewad teha muudugi tarwitada-olewa koht järele. Oleks ülearune kallid täitmise- ja tasanamistööd siis ette wõtta, kui vähemate platfiplaani muutmiste teel wõimalik on neist mööda peajeda. Kuid sellegipärast tuleb koht walimisel wõimalikult filmas pidada spordiplatfi otstarbekohaseid planeerimisenõudeid, siis on asi palju lihtsam.

Loomulikult, eeskujulikult spordiplatfiks wõiks pidada niisugust, kus siseplatfi ümbritsewa jookfutee õiged küljed 100 meetrit pifad ja

Loekas küljed (otšad) samuti 100 meetrit pikad on, ja nii siis kogu jookstutee pikkus 400 meetrit wälja teeb; siieplatši laius, mida jookstutee ümbritseb, oleks niisugusel korral siis umbes 63 meetrit. Maa-olubes tuleb aga, nii platši asutamise kui ka tema korraspidamise kulude kokkuvõitu eesmärgil, aga enamasti vähema platšiga leppida. Sgatahes on võimalik ka vähemaid platše, jeda normaalplatši filmas pidades projekteerida. Näit. oleksid 333 meetri pikkusel jookstuteel õiged ja kõwerad küljed igaküls 83,3 meetrit, 300 m. pikkusel jookstuteel 75 m. jne. Poolringi taolise jookstutee-käänaku joonistamine on kõige hõlpsam sel viisil, et ringi raadiuseks võetakse käänaaku soovitava pikkuse meetritearw 3.14 peale jagatult ja sellest jagamisest saadub tagajärjest weel 30 cm. maharvatult, sest ringi ei mõõdeta mitte tee siemiseft serwalt, waid sellest 30 cm. wäljaspoolt. Selpoolnimetatud jookstuteede käänaakud tuleksid seega siis joonistada raadiustega, millede pikkus on 31.54, 26.22 ja 23.58 meetrit.

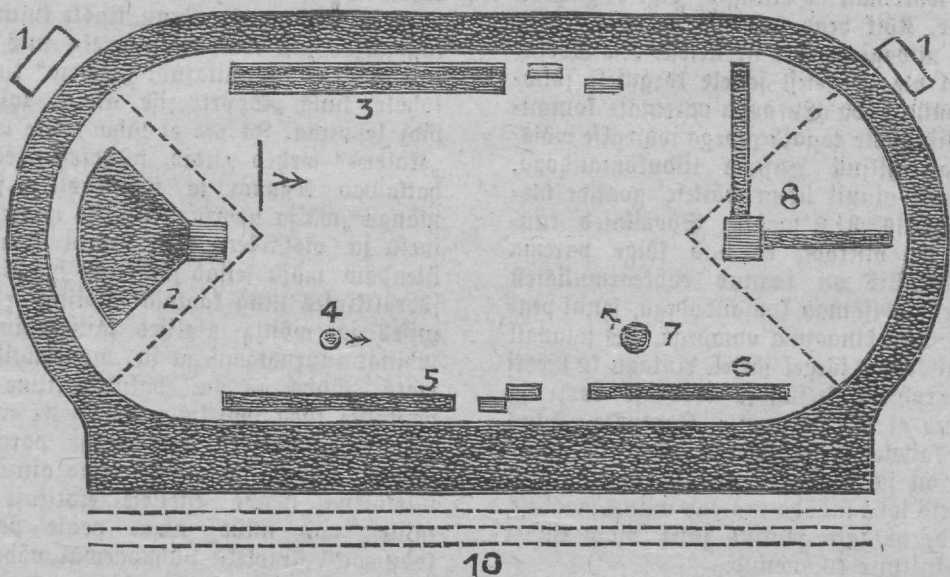
Jookstutee olgu vähemalt 3 meetrit lai. Kiirjookstju tarwis tuleks teine õige külge vähemalt 5 wõi weel parem 6—7 m. laiuseks ning 120 m. pikkuseks teha. Kiirjookstutee platši kesklohal ehk põiki üle platši ei ole soovitam —

kui just tungiw ruumpuudus jeda peale ei sunni — sest siis talistaks jooks wistajaid ja wistekabinõud teewad tee auklikeks.

Wistekohad tulewad asendada niiviisi, et elsiwisked, haamripideme kattemised jne. teiste sportlaste ning publikumi keskel õnnetusi ei tekitaks. Hüppepaigad seatakse kõige kasulikumalt niiviisi, et kaugushüppe ja kolmitshüppe kohad paralleelselt kumbagi õige jookstutee õige külje kõrwal asuwad ja kõrgushüppe ning teiwashüppe mahatulekud neilejamadele paikadele sünniwad. Ei ole aga jügugi tarwis hüppe ja wistekohdade asetamisel mõnesugust kindlat ühtlust tingimata filmas pidada, waid need tulewad seada platši üleüldist plaani ja tingimisi igal üksikul juhtumisel eriti arwesse wõttes. Publikumi kohtadest olgu muidugi kõit näha, mis platšil sünnib.

Hoowõttekohtade ja teede mõõtude kohta kui ka muude spordiplatši planeerimise puutuwate küsimuste üle saab täielikumaid teateid Eesti Spordiliidu wõistlusmäärustest ning jalgpalli ja Kuningapalli reeglitest, milledega muidugiga platši ehitamisele asudes enne tuleb tutw neda.

Siinjuures näitels järgmine plaan ühest korralikust spordiplatšist:

Wõistluswält: 1. Miteteruum. 2. Kõrgushüppe. 3. Kaugus ja kolmitshüpped. 4. Kuul ja raskus. 5. Kaugushüppe. 6. Kolmitshüppe. 7. Ketas ja wafar. 8. Teiwashüppe. 9—10. Bealtwaatajab.

Tõhendatud plaanil on küll mõndagi mida ära wõib jätta. Näit, ei ole jügugi tingimata waja eripaikadid kõrgus- ja teiwashüpetes, waid neid mõlemaid hüppeid wõib toimetada niiviisi, et mahatulek kaugushüppe ja kolmitshüppe paigale sünnib. Niisugusel korral peaks

siis hoowõtetel kõrgus- ja teiwashüpeteks walmistatud olema risti wälja leikkohale, ristloodis wastu plaanilmärkitud mahatulekukohte. Samuti jätkub enamiste küllalt ühel poolel olewast kolmit- ja kaugushüpetest. Kuid kui ruumi on ja võimalusi platši eeskujulitaks

Korraldamiseks jatkub, siis muidugi ei ole midagi, mille järele aga vähegi tarwidust, üleliigne. Platsi tessele tulewad jalg- ja kuningapalli kohad, mis muidugi üksteise otsas, s. t. ühel ja selfamal pinnal peavad asuma, kuid millede märgid ja jooned end väga kergesti üksteisest eraldada lajewad.

Eesti jalgpalli edukäigust.

(Mõtled ja mõtted). J

Eesti jalgpall teeb filmanähtawaid edukamme. Otsie rõõmustawaid.

Ammu see siis oli, kui enamiiste kõik meie tantsed wäljamaalastega, peaaesjalikult soomlastega, wõistelda — üsna tugewasti ebanõnnestasid. Mitte ainult wõõraste ka'uks langenud goalide arw ei näitanud seda, waid ka eestlaste saamatat mäng, nüri tehnika wõõrastega wõrdeldes.

Kuid tänawu suwe on juba nii mõningaidki lootusi aratanud; „Sporti“ jalgpallimeeste wõit ühe Helsingi komando üle, tasamäng Rootsi-Eesti liidukomandode wahel, „Kalewi“ jalgpalli meeste tugewastupanek Soome parema jalgpalli meeskonna „Helsingin Palloseura“ wastu, Tallinnas, kellele alles paar nädalat waremalt Helsingis õige tugewasti kaotati jne. Kõik head tulewiku märgid

Mitte midagi ei tule iseenestest. Ka Soome jalgpall ei ole iseenestest sellele kõrgusele jõudnud, et nüüd juba Euroopa paremate komandodega niisuguste tagajärgedega wõidakse wõistelda, nagu hiljuti Austria liidukomandoga, kus wiimane ainult üsna wäikese goalide ülekaaluga wõitis, 3; 2 wastu. Soomlased tunnistawad ise otjekohet, et nad kõige parema kooli jalgpallis on saanud rohkearmulistest wõistlustest wäljamaa komandodega, senni peaaesjalikult Standinaawia omadega, kus jalgpall teatawasti kaunis kõrgel järjel. Antagu ka Eesti meestele rohkem seesugust wõõraste kooli ja edusammud ei jää tulemata. Kaotuste rohkus esimestel katsetel ei tähenda midagi, sest täitsa mõttetud on ju loota, et meie esimesed õpeaastad meid juba mööda peawad wiima maadest, kus pikade aastate jooksul juba oma kindel jalgpalli-kultuur kujunenud.

Senniste tagajärgede peale wõime ilma liialdamata ushed olla ja need wõiwad meid ainult ilka uutele ja uutele jõupingutustele kihutada.

* * *

Ja kihutawadki. Glu ja hoegu juurde toob õige tugewasti ka meie jalgpallimeeskondade omawaheline wõistlus, mis praegu oma ägeduse tipul.

Nende ridade kirjutajal oli tänawu kewadepoole juhatus lord juu täis wõtta ebanähtuste

Sellega ei ole kõik juhatused spordiplatfide ehitamiseks kangeltski weel mitte käes: ka maapinna tasandamis-, kuwatamis- ja põhjatoraldamistööd tarwitawad weel mõndagi lisa-juhatusi. Kuid sellest ruumipuudusel mõnes järgmises artiklis, kuna käesolewa kirjutuse otstarb siintooduga täidetud on. J. W-io.

üle, mis selles ägeduses õige inetutena filma ja kõrwa haawand: „Kalewi“ jalpalli meeste mängu labane mõnitamine sportlastest pealtwaatajate poolt, selle otjekohene wäljanaermine ja wäljasõimaminegi ühes enese ülistamise ja terkleemisega. On weel selgesti meeles „Sporti“ jalgpalli meeste armuline kohtadejaotus kewadisel „Kalewi“ ja Tartu üliõpilaste komandode wahelisel wõistlusel: „Kalewile“ mõisteti seal mitte enam kui waewalt kolmas koht, Jalgpalli klubile teine ja „Sportile“ loomulikult esimene. Kippus wägisi tahtmine sõna — „uhkus tuleb enne langemist“ — kõrwaltwaatajana sellele „kohtadejaotusele“ wahela pistia, kuid jäi see siiski tegemata ja oli ka parem, sest see õpetus, mida nüüd lõppenud Harjumaakonna esiwõistlused tegelikult andsid, oli palju mõjuwam ja kaaluwam: nagu kiuste kujunesid seal tagajärjed just wastuotja sellele, mis uhkustajate poolt ette kuulutatud: „Kalew“ tuli esimese kohale, kuna „Sport“ ise ainult kolmandaga pidi leppima. Sa ma ei taha mitte uskuda, et „Kalewi“ mehed endid nüüdsest peale salla hakkawad koguma ja wõistlustele, sportlaste mängu „wälja naerma“ peaksid minema. Oksineinu ja otstarberu, sest spordi kaswataw ja ülendam mõju seisab just tema intelligentse, sõbralikkuses ning kaotaja alalises edasiipüüdmises ja wõitja alalises kaitsetuhinas. Seda tuhinat suurusdamisega ja mõnitamisega hawatata püüda — on ebakultuuriline ja risti wastolus kogu sportliste wõistluste mõttega.

Need sõnad ei ole sugugi parastamiseks wõeldud „Sporti“ meestele, waid ainult meeldetuletufena nende endisest ekslikust taktikast, millest nad nüüd, nagu peale paarikuulise kodumaalt äraoleku pühapäewal näha wõisid, isegi loobunud on.

* * *

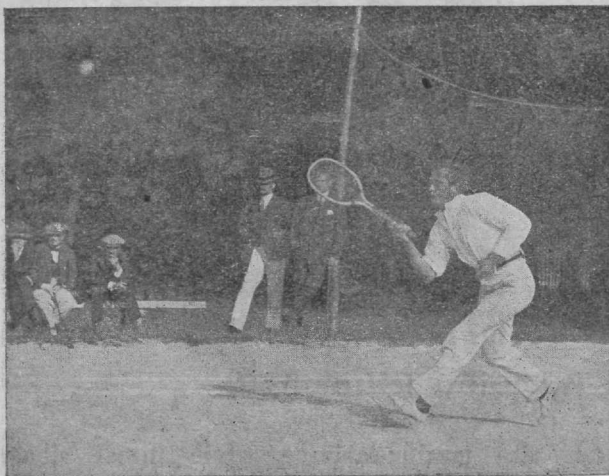
Nii siis on meil praegu Tallinnas kolm ühetugewuslikku jalgpalli komandot: SKD, KSD ja DSK. Baneksin ette asja lihtsuse pärast meie pealtnäha jalgpallimeeskondi ka edaspidi sel wiisil kolmetäheliselt nimetama hakata, mõistes nende all: Sporti Jalgpalli Osakonda, Kalewi Jalgpalli Osakonda ja Tallinna Jalgpalli Klubi. Küllap pärastpoole ka prowintsi-

linnade jalgpallimeestele jeesuguseid kohaseid tähtede-ühendusi leitakse.

Romandode ühejõulikkust on senni tõendanud mitte üksi viimased Harjuma e siwõistlused, waid ka rida selle eel käinud wõistlusi wäljaspoolset: komandodega ja wäljamaalastega, misjugu ste tagajärge si aga wahelkohtunikkude jne. pärast waremalt hästi õigeteks ei tahtud tunnistada. On siis päris hea, et nüüd wiimased wõistlused kõigiti usaldatavate wahelkohtunikkude refereerimisel sündisid.

Kuid ühejõulikkusest hoolimata tahaksin liigitada meie jalgpallimängijaid kahte liiki: esimesesse asetades KJ-D ja teise EJ-D ning TJK-D. Siimene on rajanud oma tehnika ja taktika võimalikult ühtlasele kokkumängule, palli kiirele edasiandmisele ühelt mängijalt teisele, kaks wiimast aga suuremal määral jõu ja üsikutu paremate mängijate soolo-mängu peale. Modern jalgpallimäng asetab wiimajel ajal esimese wiisi üleüldiselt esikohale ja sellega

Alkelti foto

Paulson
parem Eesti tennismängija.

on mitte üksi jalgpalli pea-kultiweerijad shtolased, waid ka kõik need Euroopa komandod, kes wiimastel aastatel esimestega tõsiselt wõistlema on hakanud, oma paremad tagajärjed saanutanud. Kuidas kindel kokkumäng teise liigi mängijaid segadusesse wõib ajada, näit'as ka pühapäewase mängu algus, kus TJK. esialgu sedawõrd närwilituks muutus, et muul wiisil seisuforda ei oskanud peasta kui alalise palli „out'i“ sautmisega.

Kuid ei saa ühekiilgne olla ja nii ka jalgpallis. Minult hiilgawa kokkumänguga ei wõideta komandot, kellel on peale korraliku kokkumängu ka jõudu. „Kalewil“ jeda waremalt ei olnud ja ta — kaotas. Siäärani selgesti paistis see puudus alles weel jaanipäewalgi

Helisingis filmas, kus jõule jõudu wastu ei olnud panna ja selle tagajärjel ka nende kokkumäng warsti roopast wälja löödi. Kuid õppides on „Kalew“ nüüd ka jeda teist poolt omandama hakanud ja nüüd lööwad sennised alused kodumaal otstekohe kōituma. Tagajärg kogu asjal on aga see, et ka teised komandod nüüd kokkumängu peale isääraliski rõhku hakkawad panema ja jeda oma endise tugewa küljega ühendades „Kalewile“ edaspidistel wõistlustel tõsiselt hädaohhtlikuks wõiwad saada, sest kuigi kindlat ülekaalu ju weel ei ole. Pühapäewane mäng pakkus küll õige ilusaid kokkumänge momente kalewlaste poolt ja ka mitmed warawasje ning warawapeale löömise, kuid seabuslikke goal'e tuli siiski aiuult üks.

Herkind
parem Eesti tennismängija.

Aga wõitku edaspidi kes wõidab, kuid kaju pühapäewasest uuest kohtadejaotamisest on kindel: see wiib edasi meie jalgpalli, ja mis peaksi — õiges sihis; wäljaarenemisele moderniks, madalaks lühikesse edasi-ande mänguks, milles ka üsikutud sennised „solistikid“ omale lõpuks õige ja tänuiliku koha leiawad.

Üleüldiselt aga wõib^{*} meie jalgpallimeesfondade kokkuseades ühte asjaolu tähele panna: warawawahid kõigil head („Kalewil“ küll kõige parem), kuid neil tuleb jagedasti ka warawa eelse kaitse aset täita, isäärani EJ-D-s. Kuid olgu kaitsega lugu kuidas ta weel on, selle hulgas leiab igal meeskonnal ka häid mehi, aga tormajateliinidest wõib peaaegu ilma eran-

bita ütelda, et nad puudulikud on. Üksikuid leidub ju sealgi, kuid need ei suuda siis palju ära teha, kui nad teistelt toetust ei leia. Saadane selgete goali võimaluste luhtamine on selle nähtuse alaline tagajärg, sest kaitjed ühes väravavahiga on tugevamad. Siin peitub ka selge seletus selle nähtusele, et meie suuremad võistlused üleüldise haruldaselt vähe goali annavad, nagu 0—0, 1—0, 1—1 jne. Tormajate liinide kasvatamine olgu sellepärast meie jalgpallimeeskondadel esimeseks mureks, iseäranis noortel. Väastafel korral on meie meeskondade võisilus väljamaalastega veel kauaks ajaks lootusetu: kõige paremal juhtumisel suudame tagajärgena 0:0 mängida, kuid goali saada kas õige harva ehk mitte kunagi. Ja kaotused, mida väljamaalaste tugevamad tormajate liinid meile toovad, jäävad niivõrd kõigile tajumata.

Võpust veel midagi: meie jalgpalliplatseidest.

Praegused on halvad, iseäranis Tiigiwessi plats. Seesugune kruusaväli ei tõlba jalgpalliplatiks, sest jalgpall on ja jääb eht rohuplatši mänguks. Miks jeda waja on, näitavad wii-masedki võistlused küllalt selgesti, kus mängijate libisemised, upepalli lendamised ja tolmuusse uppumised juba nii sagedasti lätsid, et mäng oma tõsidust kippus kaotama ja inetuks muutuma. Selles oli peaasjalikult plats süüdi, aga mitte mängijad. Ning asjal on veel teine halb külge: harjudes mängima meie kruusa-

antudes — ei õnnesta meie mängijatel hästi väljamaa eeskujulikkudel rohuplatšidel.

Meie jalgpall teeb rõõmustawaid edusamme, teda käiwad tuhanded vaatamas, kas tõesti ei saa kuidagi üle jellest mitte nii wäga ülejõu olemast asjast.

Wähemalt ühe korraliku spordiplatši ja ühe korraliku jalgpalliwälja peaks Eesti pealinn saama ja mitte lähemas tulewikus, waid lähemal aastal!

M. T—nn.

G. Saanwaldi karrikatuur.

Rootsi-Eesti jalgpalliwõistluste järelkaja.

Mjumile tähtsus.

Eesti sportlase elu tulewiku seisukohalt.

Eesti on spordi-ilmas juba teatawal määral rahvuswaheliseks jaanud. Küll on veel palju maad selleks, et oma rahvuswaheliste tagajärgedega jõuda sinna astmele, kus on meie wanem wend, Soome, ja selle käes on juba

rida maailma-rekordegi, kuid filmas pidades meie spordielu lähikest minewikku — wõime ometi juba uhkusega waadata oma sportlaste eji-rea jaawutuste peale rahvuswahelistel võistlustel väljamaal. Ja meie loodame kind-

**Spordimehed sööwad
ainult shokoladi „Kawe“**

Paremad Eesti pikamaa naisujujad.

Uleli foto.

Charlotte Jatta, Saima Pitka ja Leida Parre.

lasti, et meie mitte tagasi ei lähe, vaid iga aastaga itka edasi ja edasi.

Kuid miski asi ei edene juhuslikelt ja uisapääs, nii ka sportline liikumine. Mitte ainult ühikule sportlastele ei ole tähtis sihikindel harjutamine ja edasipüüdmine, vaid kogu maa sportlasi liikumist tuleb püüda sihikindlalt juhtida. Ning kawa, mille jätele see sünnib, peab muidugi vastama ühelt poolt meie loomulikkudele kalduvustele, teiselt poolt — meie võimalustele. Sihtidele, mis neile kahele tingimisele vastavalt rajatud, on suur eden-daw mõju meie sportlase elu arenemise peale.

Kui meie nüüd jellelt kohalt pilku heidame oma sportlase liikumise peale, siis märkame iseläralisi energilisemaid kalduvusi kõige pealt ker-gejõustiku, siis jalgpalli ja osalt ka ühikute raskeljõustiku harude — maadluste ja tõstete poole. Ja kergejõustikus eriti on meie paremad tagajärjed olnud samuti teatavates eri-liikides, nagu seda on pikemate maade jookjud, wisted ja osalt ka hüpped.

Kõiki neid spordiharui tähele wannes, mil-ledes oleme tähelepanemiseäärilisemaid taga-järgefi saawutanud, leiame nendes teatava ühtlase joone: need on niisugused harud, mis nõuawad eeskätt tihkust, jõudu, vastupidawust. Nähtawasti wastawad siis just niisugu-sed harud kõige enam meie iseloomule ja wõimistele, nagu üleüldse põhjamaade rahwastele,

kes karmis looduses ja raskema kehalise töö nõudes üles kaswawad. On jellepärast rohkesti põhjust ka tulewikus just neid harusi dieti filmas pidoda ja edasi arendada. Ja seda teh-taksegi. Wiimased aastad, peaaesjalikult meie iteseiswuse päewad, on meile noortes juure hulga sportlasi reservi, tagawara juurde toonud, täis nooruse waimustust ja energiat, ning selle tagawara keskelt tõuseb päew päewalt ühikuid esitajaid, kelle peale meie tulewikus rohkesti lootust wõime panna. Sellest kül-jest on siis meie sportline liikumine õigel ja joowitawal teel.

Raskeljõustikus — peaaesjalikult maadluses — oleks joowida rohkem elawust ja hoogu. Sellel alal on sihikindlaks treenerimiseks praegu kaunis wähe wõimalust, sest meie oma pare-mad maadlejad libisewad õige ruttu wõõrsile endid edasi arendama ja kodused tagawarad — need arenewad omapead ning selle tõttu pikaldaselt ja ühekiülgemalt. Peale täielikuma sportlase maadluse õperaamatu wäljaandmise oleks alalise elukutselise treeneri ametisepa-nel asja elustajaks ja juhtijaks wäga joowitaw.

Kuid meie edasijõudmine rahwuswahelise sportlase ühikuna ei oleks mitte kindlus-tatud, kui meie ainult need praegused spordi-alad — wast ehk jalgpall ithes arwatud, mis meil nii populaarseks saanud — enestele ai-nuharitawatels määraksime. Rahwuswahelised

Mõel foto.

Joh. Lauba
Eesti parem ujaja.

õistlused muutuvad iga aastaga libedamaks, tulewajel olympiaadil Pariisis on wististe ka Keis-Euroopa juba kaajas jne., ning sellepärast peame, kui wanu saawutusit tahame hoida ja uusi juure wõita, hoolega ümber waatama ning kaaluma, kas kusagil mitte u u d i s m a a d ei oleks juure harida. Ja siin tuleme meie eesimeses järjekorras küll ujumise juure.

Weidi südne on küll praegu Eesti spordi rahwuswahelisest tulewikust ujumisasseinides kõnelda, oleme ju ujumise alal praegu tagajärgede poolest nii wõimatu wiletsal järjel, kuid ärgem saagem sellepäraks pessimistiks: oli ju kord aeg, mil me ka teistel aladel samal astmel seisime, kuid ühikute sportlaste energiline pealehakkamine on meile ometi tagajärgegi annud ja aastate jooksul laialiseks ülemaaliseks liikumiseks paisunud. Tehtakse sedasama ka ujumise, ei tarwitsen meil tagajärge üle kahewahel olla. Eesti ujumispordil on just küll need omadused, nagu neil teistel spordiharudel, millede poole meil erilised kalduwused ja tingimised.

Ujumine on eestlaski fiktsust ja jõudu nõudew ning seda ühtlasi kaswataw sport. Ja just seesugustes wõiwad Eesti mehed tagajärjelad olla ning midagi ära teha. Kui ainult leiduks

ja wõimalikult rohkem leiduks neid, kes ujumist sihikindlast harjutama hakkawad, omandades õigeid rahwuswahelise wõistluse stiile ja taktikat.

Meie kodumaa ei ole küll siisemaawete poolest kuigi rikas maa, kuid ometi on meil õige piisad mererannad, oleme otse ümbritsetud weepiiriga ja jesse tõttu ei ole looduslikud tingimised ujumispordi tarwis sugugi nii wõimatunud. Takistust teeb küll pikk talw, kuid kui filmas pidada, et sihikindel talwespord — isearanis suusatamine — hiilgawaks mitmekesisawaks täienduseks on ujumiswõimete arendamisel, siis ei maksja talwe-takistuse pärast wäga mures olla. Sihikindlus aitab sellest takistusest kergesti üle.

Suurem hulk meie perekamatest keskkohtadest, peaaegu kõik kodumaa linnad (Tallinn, Tartu, Narwa, Pärnu, Wiljandi, Kuresaar, Haapsalu, Baltiski) asuwad otse wete ääres, mitmed suuremad alewid niisamuti ja mis teelab siis ujumispordi neis kohtades arenemast. Muudugi läheb edurikkaks tööks enne rida korraldusi waja, nagu ujumisasseinide asutamine, ujumispõpetajate ametiseseadmine, wastawa kirjanduse näljaandmine jne., kuid kes seda kõike peab tegema, kui meil omal mitte algatust ei ole. Näidatagu kõige pealt, et õiget arusaamist ja huwi on asja wastu ning siis tulewad järkjärgult korraldustööd ja wõimalused. Eestlaski olenewad need weespordlaste eneste perekusest ja energilikkusest. Ilma selleeta ei tule midagi.

Muudugi on tagajärgeid selles sihis alustatud tööst alles terve rea pikkade aastate järele loota. Kuid aasta ega paariga ei tehta ju ühtegi sporti. Ja nii siis ei peaks ka selles põhjust olema pea norgu lastmiseks.

Ühe sõnaga: Ujumine wõib saada ja peab saama tulewikus üheks Eesti tähtsamaks spordiharuks. Selleks kiirelt ja wistalt uudismaa harimisele!
J. W—io.

Näituselkäijad! Ärge unustage tellimast

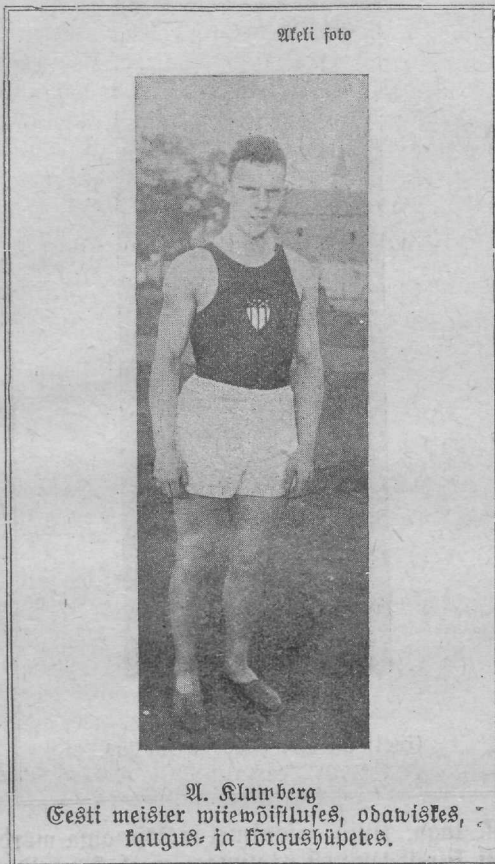
„Eesti Spordilehte“

Senini ilmunud numbrid on weel eadawal.

Mõtted ja muljed Eesti kergejõustiku alalt

viimaste Eesti esivõistluste puhul 20.—22. augustini Tallinnas,

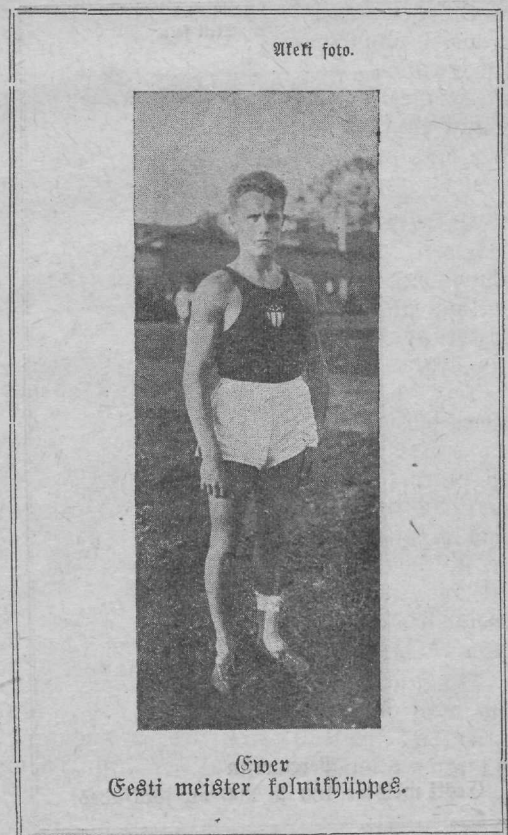

soni poolt ülesseatud rekordid 100, 200 ning 400 meetris jäid puutumata läinud aastal, jäid puutumata ka tänawu. Kuid kipub siiski märkijä ilmjiks tulema, et 100 ja 200 meetrid lähemas tulevikus „hädaohus“ on ning tagajärgedes paranemist töotab tulla. Ja jeda nimelt noore kalewlaste Berewersini kaudu, kes tänawu võistlusväljale on ilmunud ja waga heade tagajärgedega. 11,6 ja 23,9 ei kuulu küll veel rahwuswaheliste tagajärgede hulka, kuid töotawad neile ligineda, ja kuigi J. Willemsoni poolt kord ülesseatud rekordid paremad on, tuleb wiimajel nüüd esimene koht neis lühikestes raades wististe küll warsti wastupikklemata noorele Berewesinile anda, ise kestmistes maades 400—1500 peremees olles. Praegu on Willemson Eestis küll veel ka lühikestes maades täiwa võistluswõimuline — seadis ta ju olles tänawustel Harjumaa esivõistlustelgi uue Eesti rekordi 150 meetris üles, kuid siin oli Berewersin temast ainult ühe kümnendiku sekundi wõrra järel ja on seega tõsiseks ähwardaja's uuele rekordile. Igatahes näib Berewersinist meile just lühikeste maade meister wälja arenemat, kelle hooleks jääwad 60, 100, 150 ja 200, wõib olla ka 300, kuid sealt

Eesti kergejõustik teeb edusamme, sportlaste hulk kergejõustiku alal suureneb, saawutused paranewad, see oli üleüldine mulje, mis wiimastest ülemaalistest võistlustest järele jäi, jählabades eneses rohkesti töotui, rohkesti lootui. Meeltülendam on niisuguste märkide all meie sportlist liikumist arenemas näha.

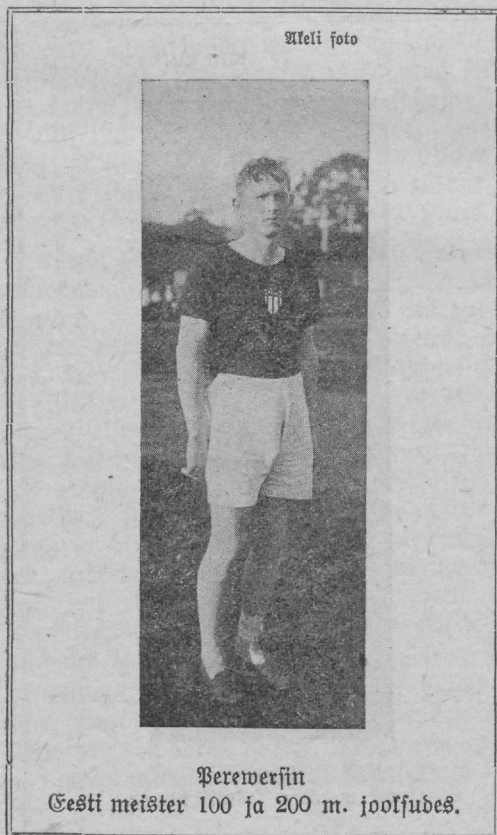
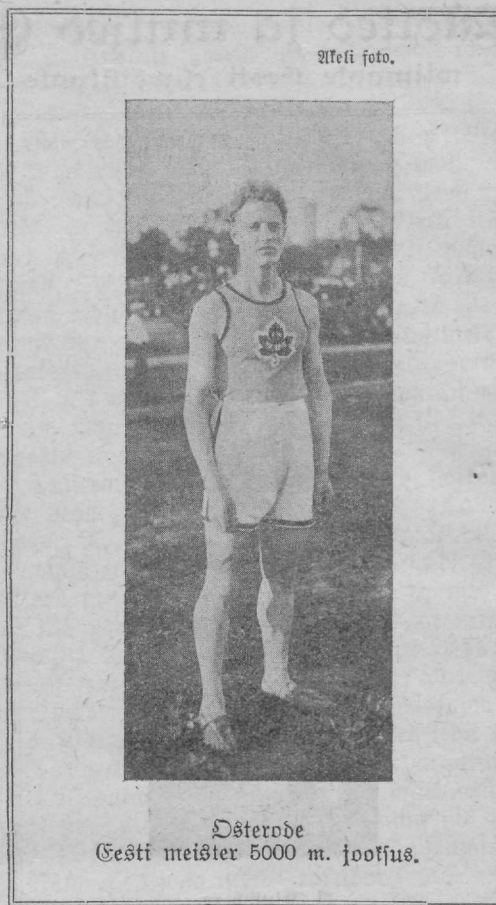
Ma ei taha pikka wõrdlust teha kaugemate aastatega, see oleks praegu otstarbetu „museumis“ ümber sorimine, kuid ei saa ometi juhuslikseks pidada seda, et Eesti sportline pere tänawu läinud-aastase 46 asemel 70 võistlejat kergejõustiku võistlustele oli saanud, et 7 uut rekordi üles seati ja veel mõnda muud röömustawat ilmjiks tuli, waid jeda kõike tahaks pidada meie sportlaste wisa harjutustöö wiljaks ja see on röömustaw. Nii edasi, ja siis annab tulewik veel palju head.

Sookjudes on restlaste ijeloom jenniajani oma selge pitsati meie tagajärgede peale wajanud: meil ei ole niipalju wäledust, kui fitust ja wastupidawust. Ja nii siis oleme rohkem kestmiste ning veel enam pikkade maade mehed, kuna lühikesed maad wõrdlemisi nõrgemaib tagajärgeid annawad. J. Willem-

edasi veel waewalt. Siit algab juba Willemsoni ja Saulmanni jooksumaa, kuid nende mõlemi võimised ulatuvad edasi teisel teises sähis: Saulmannil 400—300 meetrist lühikeste maade poole, milledes ta Gestis wististe veel pikemat aega tugewa wistlejana edasi piisib, Willemsonil aga keskiste maade poole, milledes ta (800—1609 m.) mitte ainult Gestis, waid ka wäljamaal tagajärjekalt wõib wõistelda. Ja „reserwina“ töötab noor Weiss lord Willemsoni saawutusi kaitsta, wõib olla edasi arendadagi aidata. Ka Jaanwald („Sport'ist“) töötab siin mõndagi, samuti veel mõned teised nooremad jõud, kelle wõimisawaldused alles tumbledad. Igatahes ei ole meie wäljawaated siin sugugi mitte halwad.

Kuid Eesti siitus, mis keskiste maadega algab, ilmutab end veel enam pikkades maades. Siin on Lõismannile juba head tagawara wäge kaswamas ja kui soomlased Paawo Nurmi wiimased tagajärgegi imestades Hannes Kolehmainen wananemise pärast mitte enam wäga mures ei ole, siis wõime meie A. Ruuteri pähapäewast 10.000 meetri jooksu meeletuleta des ka oma maratoni löwi wanaduse pärast — seda niipea küll veel karta ei olegi! — peaaegu mureta olla: tema „elutöö“ jatkajaid on! A. Ruuteri tagajärg 10.000 meetri jooksus — 34.56,9 — ähwardab juba tõsiselt Lõismanni Eesti rekordi, olles sellest ainult

8 sek. taga. Kuid asjaolu et jookseja oma wõrdlemise kiirest tempost hoolimata veel üsna jõus olles jooksu lõpetas, lõseb loota, et ta — muidugi kui wistalt ja sihitundlast edasi harjutatse — lähemas tulewikus ühes J. Lõismanniga wähen d a m a hakkab seda 4-minutist wähet, mis maailma poremad saawutusi 10.000 meetris praegusest Eesti rekordist veel lahutab; see on veel tükk maad Paawo Nurmini ja Bacmonnini. Igatahes on aga Ruuter oma wäleda jammu poolest Lõismanni „abiwäe“ hulgas Paalist ja Osterodest ees, kuigi ka wiimane praegu kindlasti edenemisteel on: Harjuma e siwõisklustel tarwitas ta 5.000 meetris veel 17 m. 22,5 sek., nüüd aga ainult 16.54,6. See on tükk edu lühikese ajaga! Paal ei saanud oma haige jala pärast seekord mitte kaasa wõistelda, kuid tema aeg 5.000 meetris oli kaks kuud tagasi üle paarkümne sekundi halwem sellest, millega selle maa Osterode ja Ruuter nüüd ära jooksid. Järeldused jäägu praegu sellest omelt tegemata. Tahaks lord tõiki neid kolme jooksejat üheskoos Jüri Lõismanniga wõistlemas näha, et siis selgemalt mõõta nende wõimiste wahesid. Praegu on see veel enneaegne.

*

Meli foto.

Neumann
Eesti meister hoota kõrgushüppes.

Hüpetes ei olnud tänavustel esivõistlustel mitte võimalik Eesti võimiste tippu näha: A. Klumbergil ei õnnestanud seekord tõdemaal ühtegi neist hiilgavatest tagajärgedest korrata, mis ta sellel alal tänavuse suve jooksul on saavutanud. Kolmikhüpped ebaõnnestasid jala vigastamise pärast täiesti, kõrguses jäi väljamaal proovitud 180 m. ja seega uus Eesti rekord tulemata ning taugushüppes jäi Klumbergi saavutusest läinud aastasel esivõistlusel paarkümmend sentimeetrit puudu. Kas liig rohke võistlemine väljamail lõpuks kurnawalt ei tipu mõjuma? Ei oleks waft üleaarne seekordsetes tagajärgedes hoiatust karta selles sihis! Võib aga ka olla, et põhjuseid oli hüppeplatfis ja jooksetes, sest ka teiste meie paremate hüppajate tagajärjed ei olnud sugugi mitte hiilgavad; jätsid mõndagi soowida. Kuid ometi — üle kuue meetri hüppasid seekord 4 meest, nende seas kaks noort, kuna wanematest Hiioy läinud aastaga võrreldes hääd edukammu näitas: 572 asemel 630. Kas tõotab see edu weel tulewikugi jaoks?

Kolmikhüppes jäid kõik tagajärjed alla 13, isegi Klumbergi oma, kes nagu juba nimetatud, jala wigastas. Nähtawasti oli selleks mingisugune ühine põhjus, kas hüppetees ehk kes teab milles. Kuid oli siiski näha, et mitmed

nõrgemad on parematele järele jõudmas ja see on just tähtis. Ma mõtlen Orgu ja Tedderi, kes kolmikhüppes Eweriga — Klumbergi hea paarimehega sellel alal — juba võistlema kipuwad. Kui wahehüppeid filmas pidada, siis ulatab Orgi tagajärg Eweri omast weidi ette, kuna Tedderil ainult 14 cm. puudu jäi. Tse-äranis Orgi peale võime häid tulewikulootusi panna ja kolbaks teda kind wäljamaale häid võistlusi nägema wiia, mis aitaks stiili täiendada. Juba kapi hüppe pärast oleks seda waja, sest tema wiimane kaunis hüpe — 3.35 — annab häid lootusi. Ja selles asjas on just stiilil nii määratu suur tähtsus, täitsa otustaw. Waja seda juba algusest peale omandada, mida warem, seda parem!

*

Kuna hüpped muidu üleüldiselt ebaõnnestasid ja ühtegi uut rekordit ei annud, oli wis-

10. septembrist peale hakkab Tallinnas üks kord kuus Eesti rahvusliste scoutide „Noor-sepp'ade“ ajakiri

„NOOR SEPP“

Harju „Noor-sepp'ade“ wanemate kogu wäljaandel ilmuma.

Meli foto.

Org
Eesti meister teiwashüppes.

ketes rohkesti edu. Tammer, kes kuuliga viimase ajal mingisugusel põhjusel furnud punktile on jäänud, parandas raskusheite rekordi üle meetri, mis sellel alal hiilgaw edusamm on. Ja Klumberg wiis ka odawisete rekordi tugevasti üle 60 meetri. Olgugi et Klumbergi täielik võimine pühapäeval võidule ei peasenud, — tema tagajärjed väljamaal on ju veel märkja paremad olnud, — näitab tema jõurikas ja puhas tehnika ka siin, kui kindlalt mees selle spordiriista üle valitseb. Siin esineb läbi ja läbi rahvusvaheline võistleja, ainult kurb, et meistriks veel ühtegi isotawamat järehtulijat ega kaaslasi ei näi tellivat. Kui Dartu Saat oma üsna hea tagajärgedega edenemist töötab, oleks veel! Kuid Preissmann ei pääse 45 meetri pealt ja Bürgerjoni võimiste arenemist tuleb veel ära oodata. Praegu seisab aga Klumberg niisuguse sammu võrra ees, et teda Gestis täielikult väljaspool võistlust seiswaks tuleb pidada.

Kettaga oleme nähtawasti seismas. Meie rekord sellel alal ei ole paha, kuid rekordi mees A. Dhafa on võistlejate reaft väljas ja teised ei küüni lähedale: Tammer ja Klumberg 4, Pürn üle 5 meetri järele. Ja edu ei ole märgata. Kuid selle vastu nihutas G. Klumberg wafaras rekordi ligi 4 meetri võrra edasi ja ka Tammer wistas üle rekordi, kuna A. Klumbergil palju puudu ei jäänud. Nii siis edu. Ja G. Klumbergi wiske töötab tulewikus kindlasti rohkem, selles on stiili ja jõudu. Ja ilmarekod on siin ju veel kaugel.

*

Teatejookfudes oleneb htagajräie külge maa jookfjate tagajärgedest. Ja kuna „Kalewil“ nii tugew lühikeste maade mees juures, nagu seda Berewerjin, on, siis olid teatejookfurefordide parandamised „Kalewi“ meeskonna poolt selle loomulikult tagajärjeks. Ning paranemine 4×100 meetris on üsna ühesuguses kindlas proportsioonis sündinud, esimeses 3 teises 9 sekundi. Hea edu. Kuid tõlkejooks selle wastu ei töota palju. Klumbergi seefordnegi tagajärg 110 meetris ainult 18. Nii siis edu ei ole ja J. Sauenrägi kauaagne rekord töotab veel kaua edasi püüda,

Raised sellewastu teewad jookfus edusamme $\frac{3}{10}$ sekundi 60 meetris, mille võrra neuu Bihlat oma rekordi edasi wiis, ei ole mitte wähe. Loobame et edu edasi areneb, maad selleks veel on ja jookfjal näib ka võimust jätkuwat. Oma kaaslasteft on ta praegu tubli oja ees.

*

Wiiwõistluses on A. Klumberg nagu kinnewõistluseski täielik peremees. Tema tagajärjed ei ole head mitte üksi Gestis, wad kõlbawad täielikult rahvuswahelistetski wõistlusteks. Meie nooremate: Eeril j. t., on veel tüft tööd, enne kui temale järele jõuda. Ei ole mitte nalja-afi nii heade tagajärgedega nii mitmekülgeks spordimeheks tõusta ja arusaadawad olid kiiduawaldused, milledega publikum A. Klumbergi esimesel wõistluspäewal wõistluswäljale ilmumisel wastu wõttis. Siin awalitati au a u w ä ä r i l i s e l e. Kindlustagu see jõudu ja energiat meistriks ning andku hoogu noorematele!

T. W.

Rahmuslik pokfifüsteem.

Iga riigil ja rahmusel on oma teistest erinew sõjapidamisüsteem. Nii näit, erineb Sakfamaa oma juuresti Prantfus omast ja Inglis-Gesti omast. Ei saa, kuigi meie kõigi rahmusete süsteemidest kõige parema wälja walime, teist rahmuset teatud süsteemi abil sõjapidamises sama kõrgusele tõsta, selleks on ühe rahmuse hingeelu teisest liig terowalt piiratud. Sellele põhjenedes on iga rahmusel wäljaareneid omopärone sõdimiskunst, kui ka kogu ühiskondlik kultuur.

Wõitlus, mida nimetasse „pokf“, on osalt sport ja osalt kunst, sarnane sõdimisele ja malemängule. Iga wõitlus on kahe indiwiduumi tahete kokkupõrklamine, kusjuures kumbki püüab ennast maksma ponna. Kui juurel määril erinewad rahmusete indiwiduumid, samal määril erinewad nendest wäljendatud tahed, — mille wäljenduskuju wõitluses — on wõitlusüsteem.

Waadeldes pokfi kui wõitlust, näeme et igal rahmusel on siingi juuresti üksteisest erinewad wõitlusüsteemid, jäljekult ka selleks ettewalmistawad koolid.

Kas wõib Gesti anda ilmauulust pokferi, kui tal ei ole oma kooli, kas wõiwad eestlased luua oma süsteemi, kui nad õpiwad wõitlust Inglis, Ameerika ja Prantfus koolide järgi? Muidugi mitte.

Wõitlusüsteem peab olema rajatud rahmusliku mõtlemiswiisi ja iseloomu alustel, millest wälja kujuneb kool, wõitlustaktika ja strateegia.

Waadeldes olemaid wõitlusüsteeme, leiame puhtal kujul ainult kolme: Inglis, Prantfus ja Ameerika, teised on ainult ep goonid. Alult need kolm kontureeriwad maailma esiwõistlustel, teised wõistlejad kuidas nad ka ei ehiks endid

wõõraste hilpudega jäävad ilmetuiks ehk kaotavad kergesti wõõra kooli maski.

Waatleme kõige pealt Inglis kooli. Inglise tahab wõita, kuid ilma tahjula enesele, wõita kawaluslega, mitte kwantitatiivse ehk kwalitatiivse ülekaaluga — sellepärast peetakse wõitlust teatud distantfil, hookaupa pealetungides.

Ameerika kool on Inglis oma täielik wastand, nii kui on wastandid mõlemis maades walitsewad iihiseluwormid: demokraatlik ja aristokraatlik. Üleolem iseteadwus seab üles wahetusprobleemi: lüõb lüõgi wastu, kaotused olgu kui suured tahes, kui aga lõpuks wõita.

Prantsuse kool tugeb täielikult wõitluse wormilisele küljele: keeruliste strateegiliste plaanide pööritjes wastast häwitada. Wõitlus areneb psühholoogiliseks, mis kajastub ainult füüsilistes liigutustes. Wõitlus on tahe indiuidumi väljendaw tahete wahekorid. Mida tugewam, tujutam indiuidum, seda märgatawam wõit.

Nii on üldistes joontes kolme wõitlus-süsteemi wahekorid.

Misjuguks aga areneb Eesti rahwuslik wõitlus-süsteem?

Milistesje wormidesse walgub wõitlusihaga Eesti uues rahwuslikus ideaalooqias?

Wimedul areneb terawaks kuulmine, kurdil — nägemine.

Kas näewad Eesti pokserid poksi ilmutuusi targalt kunstniku filmadeba wõi kogewad õpetlase katsetena, wõi intwiisitšiooniliste maitsemisihaga wõtetega keerulises wõitluses eneses (asi eneses), kodanlise kultuuri tarwibusproduktina.

Wõi walmit see wiwifeltšioonilisteks katseteks indiuidumiga härjawõitluse programmi järel???

Kas saab idee kontreetsus kongreetsiks objektiks wõi ainult embleemiks?

Ma wõin anda wõitluse printsiibid, wõin Eesti pokserite wõitlustest kogutud materjalidest seada üles süsteemi tähtsed, wõin kokku seada kooli pedagoogilise oja, kuid wõitlus-süsteem, kui Eesti wõitleja tahe, peab sündima temast enesest.

Ei wõi ainuüksi tugeba traineri juhatastele, senni kaua kui ei ole loodud kindlat süsteemi, waid peab jõbraliiku kaastõtamisega looma uut süsteemi, Eesti süsteemi, mitte aga ehtima enbid iseloomule wõõraste trikkidega, nii kui seda tehtakse mitmel maal, kel pole oma, rahwuslik süsteemi.

A. S a r l a m p i e w.
poksi profesjor,

Poks.

Elementaar jagu.

Gelmises kirjutusjes rõhutatime rahwusliku süsteemi loomise tähtsust. Waatleme nüüd aluseid selle süsteemile. Ma annan kanewa, millest minu õpilased pokserid peawad „rahwusliku süsteemi“ wärwilise waiba wälja õmblema. Ma annan juhatusi, mis minu feltšimeeste — poksi profesjorite poolt sennitajani pole awaldatud. Kuid ma looban, et minu and mitte ilmaaegu kaduma ei lähe, waid wilja kannab ja Eesti annab — ilmameistreid.

Õma kooli juhtõnats seame: „mäleta wõitlust“ see peab meie alati meelde tuletama meie töõ sihti. Waatame nüüd elementa, millest seisab wõitleja jõud:

1. Omandus hästi ja kiirelt jalgel liikuda.
2. Wastase tahtejõule suuremat häwitust ja nõrkust tuua.

3. Wäljakannatada wastase pealetungimisi wäheka kaotustega oma tahtejõule.

Wormuleerides neid lühemalt saame kolm omadust ehk abinõu:

1. Mandõwer.
2. Pealetungimine.
3. Raitmine.

Waatame neid omadusi nüüd ükfitult ja katsume jagada elementideks.

Mandõwerdamise jõud seisab koos:

1. liikumisest sammul,
2. liikumisest hüpetega,
3. kalduvus-liikumisest,
4. püsimisest paigal ehk positsiooni fikseerimisest,

5. kindlusest jalgases,
6. wastupidawusest.

Pealetungimisjõud seisab koos:

1. lüõgi jõust maksimaal kiiruse juures,
2. lüõgi jõust maksimaal kaalu juures,
3. tõuke jõust kättega, määratud wastase tajakaalu kaotamiseks,

4. logu keha tõukejõust, määratud wastase tajakaalu kaotamiseks, meie poolt ettewõetud pealetungimishülpe puhul.

Raitsewõimalused seisawad koos:

1. kõrwalkalduwusest lüõkide ja hüpete eest,
2. lüõkide holwamisest,
3. püsimisest jalgel ja
4. wäljakannatamisest lüõkide puhul.

Waatame nüüd lähemalt kõiki omadusi, alates mandõwerimisest.

Õsimene tingimine mandõwerimisest on teha õige seisjal jalgadel ja tugewate jalgade liikumus.

Samm peab olema warjatud, lüõgist wõimailkudest positsioonidest järgmistel sihtidel:

1. edasi, seistes wafakul jalal,
2. " " paremal "
3. tagasi " wafakul "
4. " " parimal "
5. wafakule poole
6. paremale "

mille juures samm peab arenend olema nii, et koha oleks wõimalik tema lõpetamisel, kindlalt temale tugewa pealetungimiseks.

Sõpe peab olema järk ja äkiline, kõigist positsioonidest järgmistel sihtidel:

1. edasi,
2. tagasi,
3. paremale,
4. wafakule

ülemineku wõimalusega positsioonidesse:

1. lööniseks wastawa raskuse ja kiirusega,
2. tõukamiseks kätega,
3. tõukamiseks keha raskusega.

Kalduwuseks manöwreerimisel nimetatakse keha raskuse kandmist ühelt jalalt teisele, kas pealetungimise ehk kaitsemise juures, igasuguses jalgade seiatatus.

Jalael püüwus on kaheugune manöwreerimise juures: eelpüüwus ja järelpüüwus. Püüwus saadakse kätte keha raskuse mahutamiseega ühele õigele jalale, kuna teisele ja kätega tasakaalu hoitakse. Wõitluse juures n äga lähedal distantsil hoitakse tasakaalu ka kehaga, mille tõttu wõib jagada tasakaalu hoidmist:

1. tasakaal jala ja kätega ja
2. tasakaal kehaga.

Jalgade kindlus lubab meid liikuda soowitawal määral. See on umbes nii, nagu Suworowil "filmamööd" sõjas, j. o. aeg ja ruum mida püütakse kätte saada. Seda oleks õigem nimetada jalgade punktiwõitluseks.

Wäsimatus on omadus kogu wõitluse aja korralikult töötada. Nii kui meie eelpool näeme on wäsimus — tahejõu langemine. Jalad peawad olema iseäranis wastuwõtlitub tahejõu korraldustele.

Pealetungimisabinõud:

Ruul, käsi, keha, jalg ja nende väljatõutatus — tekitawad konkurentsi.

Ruulil kokkuseadmise mõttes, peab olema wäljaarenenud kõigesuurema tugewuse ja kõigewähema kahjustamiseni. Ruulil peab walmis olema järgmistele löökidele:

- 1) pähe — kowa löök,
- 2) külgedele — wirutaw löök,
- 3) lihastele — tasane löök,

milleks ka ruulil peab eriti kokkuseatud olema.

Käsi peab löökide puhul suurt kiirust ja jõudu omama. Löögi juures on tegewuses peaaegu kõik käelihased, jellepärast peawad nad hästi kokkukõlas ja liigutusteks väga kerge olema — käsi on löögi juures peategur.

Keha ja kehaliigutused kujutawad enesest löögiplatfõormi ja wastawad suurtiiki ülesse-

dele sõjawäes, millest ripub ära tabawus, sel pärast tulewad kehaliigutused hoolikasti läbitõttada.

Löögi jõud on: raskus kaswatatud kiiruse peale. Raskuseks ei loeta mitte ainult ruuliga raskust, waid käelihaste pingutuswõrred ja keha raskuse kandmist löögi lõpuliiku sibile — jellepärast saawatatakse löögi jõudu kiiruse suurendamisega, mis löögi pikkusega õiges proportsioonis, ja raskuse suurendamisega — lihaste pingutus ja keha kaldumine.

Wõitluses tarwitatakse ka tõukeid kätega, et wastast tasakaalust wälja wiia. Tõukeid tehakse käte wõi keha pihta. Tõuge kehaga kaswab õiges proportsioonis keha liigutusest, mis kaotand tasakaalu ja tema jõust.

Löökkide kiirus ripub nõitluses löögihoo kiirusest ja sihti leidmisest. Mõned pofferid kinnitawad, et wõitluses on parem tarwitada ühetasaseid, tihedaid otfelöökkid, kui raskeid, harwa kõrwaltöökkid. Kuid waadeldes, misjuguied löögid kasulikumad on, peab kinnitama, et raskeid. Kerge löökidega pofferid peawad manöwreerimises osawad olema, et distantsi omale kohaselt walida.

On walelud tergete ja raskele löökide üleoleku pärast. Kui meil aga õnnestab wastase nina, silmi, huuleid tabada ja küünarnukkide etteseadmisega wastase käsi wigastada, on meil juba teatud ülekaal wõidetud. Löögi jõud tehitud löögi puhul on nii suur, et kui teda dieti kasutada, wõib wastase pikali paitata. Selle peale, kui fenni tähelpanemata jõu peale, juhni iseäranis tähelpanu. Löögi jõud peab olema juhitud pöördliigutusele, mitte häwitawa liigutusele.

Kaitseabinõud.

Kaitseabinõude tähtsus seisab selles et wäljema kahjuga enesele, kanda saabawaid lööke. Kaitseabinõud on järgmised:

1. Kõlilihaste tugewus kaitseb külgi.
2. Hingami-organide tublidus, niisama tugew muskulatuur mis warjab diafraqmi.
3. Kõhulihaste tublidus — blexus solaris.
4. Peawarjamine — kõrwalkaldumiseega.
5. Omadus wõitlust jatkata
  - a. wigastud peaga,
  - b. wigastud kehaga,
  - c. wigastud kätega.

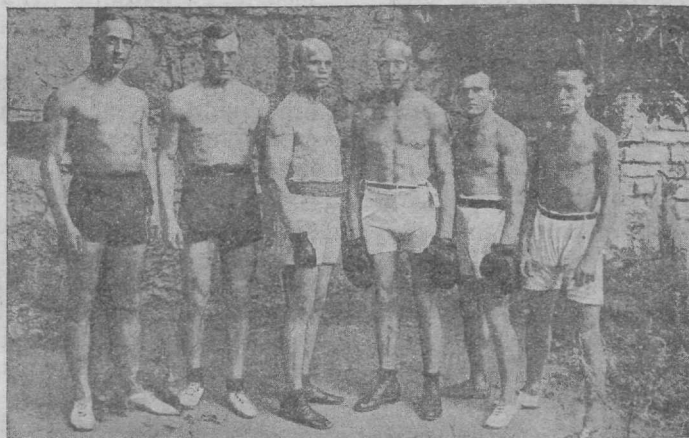
Wiimane osa on täiesti läbitõttamata ja meie hääme teda "wastupidawuseks ehk tubliduseks". Nii näeme, et kaitseabinõud on nelja liiki:

1. wigastamatus,
2. wastupidamus,
3. jalgepiisimatus,
4. kaldumus (kõrwaltõiklemine).

Wigastamatus kergele löökide vastu saadakse kätte tugewa muskulatuuriga.

W. S. „Sporti“ poksfiosakonna pokserite
gruppe.

Alfeli foto.

Nirk, Einmann, Hermann, Harlampiew, Reintam, Saar.

Wigastamatus tugewate löökide vastu küünarnukkide ja õlabe etteseadmiselega.

Kogu kehaga tõugete puhul pöördliigutustega ja tasakaalu muutmisega.

Wastupidawus saadakse kätte, wõitlust terwete tehaosade peale ülewiiies, mida kätte ja jalgade asendite muutmise wõimaldab. Übinõudena on ka nimetamiswäärt: wesi, jää, hapnik, magneesium, lewitamine ja mõnus poos wahetegadel.

Jalgelpüüwus saadakse kätte:

1. Balanseerides jala ja kättega.
2. Balanseerides kehaga.
3. Keha kumardamisega.

4. Glintch'idega (kinniharamistega).

Kalduwus (kõrwalpõiklemine) on parem kõigist kaitseabinõudest, kuid ma sean ta wii-majele kohale, sest et kalbumine wiib teid wõitlusest wälja, millega teie lütate edasi edu ja wõidu wõimalused.

Rii on lühidalt poksi elementaar jagu. Täielikumalt wõtan ma ta harjutustel läbi. Tõrgetes lehes annan ma lühidalt wõitlustaktika, siis strateegia ja lõpuks wõitlusefilosoofia ja psühholoogia, mis enesest kujutawad oluseid looduwale rahwuslikule poksiüsteemile.

A. Harlampiew.

Poksi professor.

Jalgpall.

Sooome-Gesti Liiduwõistlus

3:0

Minewaaastase eeskujul, korraldas Gesti Spordi Liit soomlaste ettepaneku peale, pühapäewal 28. augustil Tiigimiskil Soome-Gesti liiduwõistluse, kuna 10. septembril s. a. sama meeskondade wahel Helsingis wõistlust korraldati.

Ulm, mis päewa läbi muutlik oli olnud, muutus mängu ajaks päris halvaks — jadas kõwasti ja muutis wälja porilompideks. Siiski oli pealtwaatajaid kenake kogu korjand, mis näitab et jalgpalli meil mitte enam ainult ajawite ja uudishimu pärast ei waadata,

waid tõsisemalt hinnatakse, mille pärast riskeritakse ifegi nohu omandada.

Enne mängu tekib arusaamatus wahetõhtuniku pärast: Gesti Spordi Liidu poolt on ette nähtud wahetõhtuniku h-ra Alki, kuna soomlased kategooriliselt teatawad, et nemad ainult sel tingimisel mängiwad, kui nendega kaasatunud wahetõhtuniku h-ra Sjöström refereerib. Alwardatakse ifegi selle eest „hea seisuga“, et tulewikus ükski eestlane enam Soome wõistlusele ei pääseks. Nähes, et asi standaardselt wõib muutuda, lepatakse meie poolt siiski h-ra Sjöström'iga, ehk ta küll täitsa kaine ei olewat olnud.

Mäng algab kell 6. Soomlased alustawad

pealetungimist ja paari minuti pärast, lafutades mõnda meie meeste äpardust, lipjatab pall võrku. Meie mehed saavad hoogu ja asuvad ka kõvemini palli kallale, kuid asi ei taha edeneda: võetakse küll tihki palli soomlaste käest ära, mängitakse käest lätte, antakse mahal tahapoole, kuid kuidagi ei jõuta edasi. See on juba meie ajajate krooniline wiga, et ei osata edasi tungida, ei ole taktilist steemi mille järel pealetungimist arendada. Tuhuslikult kaugemale ei jõuta. Takistab suurelt mängu ka äärmise ajaja N. Paali puudumine, sest tema ajatäitja Jõe-pere kuulub üks klass madalamale.

Sadu tiheneb ja harveneb, rüüsetakse porilompides, kuid suurema tagajärjeta. Esimene poolaeg lõpeb 1:0 soomlaste kasuks, millele teine ilma wahajata järgneb.

Teisel poolel soomlased, tarwitades harilikku taktikat, panewad kõik osawuse ja jõu mängu, tempo wiitakse nii kiireks, kui olud seda lubawad, lootes wastaseid ära wäsitada, kuid mäng seisab iftagi tasakaalus. Vähiakie hoopisid goali peale kuid siin on tragi „Gutt“. Meie bed'id ei näi kiski wormis olevat, Silberitakistab oma wõimist täielt näitamast Harju-maakonna esiwõistlustel haiget saanud jalg, mille tõttu soomlased paaril korral wärawale liig lähedale pääsewad ja wärawa all rüüsemised tekiwad. Ühel niisugusel rüüsemisel, kus wärawawahit pikali kukkus, küüakse teine pall võrku.

10—15 minutit enne lõppu annab wahetunni karistuslöögi soomlaste kasuks, mis ka sisse läitakse. Peale selle tungiwad meie mehed küll tugewasti peale, kuid goali ei saa. Lõpu-poole wõib siiski mängus eestlaste ülekaalu oletada. „Ei wõi belda, et sadu ja muda just eestlastele enam „fondi järele“ oleks olnud ja neid suuremast kaotusest päästnud, sest et soomlased enamjagu kõik suuremad mehed ja kauema traininguga on, kui eestlased.

Wahetunniühendest on üleüldse piinlik rääkida, kuid oletada wõib, et eelpool nimetatud herra küll hästi oma kohale ei sobind, tundus liig erapoolikuna (küljevirist sissewisked, of side'ed jne.) Wõib ka olla, et meie maa „elustaw märjukene“ takistas temal oma oskust täiel määral näitamast. Osalt raskendas referimist ka muidugi sadu ja muda, mis lupjajooned väljal ära kustutas.

Sooime meeskonna koosseis oli: Belewicz, Arskinen, Lydman, Åkerberg, Stormbom, Jansson, Högländer, Hirwonen, Ekblöf, Grannäs ja Pinna.

„Kalew“ — Narwa „Wõitleja“ 8:2.

Pühapäeval, 21. augustil oli narwalastel juhus näha Tallinna kõige tugewama meeskonna — Kalewlaste — mängu. Nimelt oli

Narwa „Wõitleja“ spordi osakonna poolt „Kalew'ile“ ettepanek tehtud omal külul Narwa wõistlema jõita, mida kalewlasted ka 21. skp. teostasid. Et kalewlasted juba maituus kord oma jõudu näitasid, siis ei saanud wõitja üle kahewahale jääda, sest seekord lõpes wõistlus wiimaste kaotusega 5:1. Kõikimust wõis seista ainult goalide wahetoras. Wõistlus peeti ära rohulsel Kreenholmi väljal kell 5 pl. Mänguses tungisid narwalased õige ägedalt peale ning selle tõttu wahet segadusse wiidud „Kalew'i“ kaitsjad ei suutnud ennast niipea koguda. Kui aga pall narwalaste poolele läks, siis wiisid seal „Kalew'i“ tormajad õige kenasti mitmed kombinatsioonid läbi, mille tõttu 10-dal minutil esimene pall „Wõitleja“ wärawast läbi lendas. Warsti peale seda saamudati ka teine goal, kuna aga narwalased seda energilisemalt peale tungima hakkasid. Seäranis paistis narwalastest silma pahem äärmine tormaja, kelle poolt wärawa alla antud pall ka Narwa keskormaja poolt wärawasse sai toimetatud, millega aga Tallinna kolleegad mitte hakkama ei saanud.

Poolaeg lõpes 2:1.

Teisel poolel on nähtaw ülekaal kalewlastel. Narwalased on liiga kiire tempo tõttu wäsinud ning ei suuda palli tarwilisel määral kaitstada. Seda enam aga juruwad kalewlasted pääle ning suudawad poolaja lõpuks gollide arwu pooltofinani wiia. Wahetunniühendiga ei wõinud küll rahul olla, kelle süü läbi wäng paiguti õige tooreks läks, ning offside'ist õige palju koristamata jäeti. Ühest niisugusest „puhtast“ offside'ist löödi ka kalewlastele teine goal sisse.

Üldse on jalgpall Narwas enam arenenud, kui ilheki teises kolumaa linnas. Mängijate ütelse järele teeb takistust aga abinõude kui ka tarwilise waba aja puudus. Meeskond seisab peaasjalikult koos endistest Wene mängijatest, kes aga hea kiiruse juures ütlemata toorelt mängiwad. Kalewlasted mängisid, nagu harilikult pea termes koosseisus rahuloldawalt.

Üldse jättis Narwa sõit kalewlastele häa mulje. Awaldati lootusi mängijate wahel, et niisuguste wõistluste korraldujed mitte wiimasteks ei jää.

—II

Kas mitte rekord?

Schotimaa jalgpalli meeskond „Canark“ on termelt 12 nädalat Kanadas wõistlus reisul olnud, ärasõites 14,800 ingl. miili, wõisteldes 25 korda, kus 24 korda wõitis ja kord wiigi peale jäi. Üleüldse on nad selle aja jooksul 112 goali sisse löönud, milledest 62 Wilsoni löödi on.

H. W.

Kergejõustik.

Kodumaa.

Gesti esivõistlused kergejõustikus.

7 uut Gesti rekordi. Üle 70 osavõtja.

Ühel jal Põhjamaa riikidega, korraldas Gesti Spordi Liit 20., 21. ja 22. augustil Gesti esivõistlused kergejõustikus, mis haruldaste ilmade, osavõtjate arvu ja taajärgede poolest õnnestanuks tuleb pidada. Kui meie sport käesoleva aasta jooksul mitte palju kõrgemale pole tõusnud, siis on ka tublisti laiemale walgunud, uusi jõuduid juurde meelitades, wanu uuesti tööle wirgutades. Nii näeme juba wäljaspoolt Tallinna lena koguse wõistlejaid, — Tartust, Paidest, Rakwerest, Pärnust, kes pealinna meestega auhindade pärast kõvasti wõistlewad, mitmedki wõidawad. Tulb ka meeles pidada, et meie noored, wast wõrjunud seltsid aineliselt wiletsal järjel seisawad, mis mitmelgi mehel wõistlemise wõimaluse rööwis. Halb on ka asjaolu, et meil kõik sportlised ühingud Gesti Spordi Liitu koondunud ei ole, nagu mitmed jõud ja hulgalikmelised Raitseliidu sportringid, — mis omalord jõudude killustamine on. Siiski, nagu öeldud, oli osawõtmine rohke ja pakkus palju üllatamat.

Wõistlused olid meil ühtlasi 10-aastaseks juubeliks Gesti kergejõustikule, mil armatawasti kogu Gesti iporilise ajaloo lehekül'g pöördub, ja jõe ja terwise janu rahwas enam poolehoidu leiab. Waadates tagasi näeme kui waewarilas ja ämar on olnud käidud tee; pool temast on weerend sõja werises walguses, jooksuraja asemel on jalg tolmuseid wõõraid maanteid tampind ja peopesa tetta ja oda asemel piisipära öla wastu pigistand. Siiski edasi on jõutud. Pandi waiselt rist mõnele kalmukünkale, õmmati kriips peale mõnele lootusele ja rihiti edasi.

Nu tuleb anda sportlastele, kes kogu wiletsuste peale waatamata, Gesti spordi sünniajalt kunni siamaani waewarikkail wõistlusradadel on piisunud, Gesti spordi rahwuswahelisele kõrgusele on kannud, käsitandu juhulikult ümberlobades, kuid selge siht ilmade ees. Kest meest on neid, kes käesolewailgi wõistlustel täies wõimijes esinesid: Kiilem, Willemion, Hiip ja Abrams. Neist jätab wist Kiilem jäädawalt wõistlusrajad. Soowime omaltpoolt jubilaarile mõnuledes maitsta puhkust wõidetud loorberitel, waadeldes et küllwatud seeme mitte pole kullunud kivil, waid wilja on kannud ja ümberringi noor oras haljendab!

* * *

Algasid wõistlused laupäewal 100 meetri eeljookjudega, mida kolm oli ä 6 meest. Igast eeljookjust pääsawad esimesed lõpujooksu, järg-

mised kaks — pooljooksu. Esimeses eeljooksus on esimene Perewersin Tall. Kalew, ajaga 11.9 sek., teine Koll, Tartu Sport, kolmas Sarw, Tall. Kalew. Teises eeljooksus — esimene Neumann, Tartu Sport, ajaga 12,2 sek., teine Saulman, Tall. Sport, kolmas Kiilem, Tall. Kalew. Kolmandas eeljooksus — esimene Willemion, ajaga 11.9 sek. Tall. Kalew, teine Franwaldt, Tall. Sport, kolmas Erer, Tall. Kalew.

Rastusheitese saawutasid Tammer ja Hiip häid tagajärgi, puuduliku tehnika peale waatamata. Esimene parandas üle meetri oma senisist Gesti rekordi. Wõistlejaid oli sel alal 12. Raugushüpe hooga näitas, et mehed on ka sel alal edusamme teinud. Dotamatalt hea oli Hiip. Perewersin hüppas lihtsa jooksu hooga 6.07 m., mis lubab oletada, et mees õige stiili omandamisega wõiks julgesti Klumbergiga wõistelda. Wõistlejaid oli 17, kõige kõrgem tagajärg — 5.35 m. „Kalew'i“ hüppetell oleks tagajärjed märksa paremad olnud.

5000 meetri jooksus oli 12 osavõtjat. Kõwa wõistlus käis esimese koha pärast Österode ja Kuuteri wahel, mis siiski esimese wõiduga lõppes. Österode on minewaastajega wõrreldeks palju edenunud, stiil paranenud — kehahoidmine ja samm kindlamad. Kolmanda koha wõitis kõwa „spurdi“ läbi Antjon. Pitamaajooksud on meil käesolewal aastal siiski kõige kõrgem koht. Kettahõide löi osavõtjate arwu poolest rekordi — 20, kuid tagajärjed olid kehawõitu, milleks ka halb heitekoht süüdi on. Konkureerisid ühejõuliselt Tammer ja Klumberg, kell dele „malewane“ Pürn jeltis. Kontab kõvasti tehnika, meh-mürataid on küllalt kuid oskust wähe.

Esimest korda oli meil nii suurt hulka osavõtjaid näha jooksus, kui jeda 800 meetris oli. Ja omawahel käis wõistlus kõvasti. Wõib loota, et Willemionil mõne aasta pärast konkurenta on. Mötlen, nimelt, Franwaldt ja Huuti. Ülesantud osavõtjate 800 m. jooksus oli 16.

100 meetri wahejooksus (poolfinaal) oli järjekord järgmine:

- 1) Franwaldt, Tall. Sport, 12.2 sek.
- 2) Saulmann, " "
- 3) Koll, Tartu Sport.
- 4) Erer, Tall. Kalew.
- 5) Kiilem, " "
- 6) Sarw, " "

Ei saa wailides mööda minna wõistluste korraldusest mis wõimatu halb oli. Määratud kohtunikkudest ei olnud suur osa ilmunud, kuna ilmunutest jälle suur osa wilmunud ja asjatundmatud olid. Wõistlused wenisid wõimatu pikalt, üfsikute ainete wahel tekkisid

waheajad, mil kohtunikud ijefestis waidlesid ja wõistlejad paljalt külmetades wäljal ringi uitasid. Siiski oli aine, kus kohtunikud kogu oma meeleterawuse koku wõtsid ja kuhjaga püüdsid tasa teha wõistlustel ilmunud defektid. See oli nimelt hoota kõrgushüpe. Kohtunikude hoolsus oli siin piinlik ja arenes wälja wiirastuste nägemiseks, mille tõttu paar wõistlejat olid sunnitud wõistlust katkestama. Hoota hüpped on üsleilise üks igawam ala, kuid siin kriisutatati weel tema nõrgemaid kohti alla, mille tõttu, ma usun, liiski pealtwaatajaist, kes jeda paartunnilist heitlemist ja hüppelattide lõhkumist sunnitud olid pealtwaatama, teda enam näha ei taha. Meil räägitakse kergejõustiku pankrottist, publikumi kahanemisest jne. Ei ole ka sugugi ime. Kui korraldus ei parane ja publikumi lastakse weerand tundi mõne tagajärje mõtmist wõi mõnda muud lohakast pealt waadata, wäheneb alataja huwi kergejõustiku wõistluste vastu. Igal pool on kombel ja oli ka warentalt meil, et wõistluste aegus mängib muusika. Oleks ju wõiwat ka meil ikka wõistlustele muusikat tulla, esiteks ühendab see wõistleja ja pealtwaataja tuju, katab mõned wiperused kinni, ja teiseks on ta heaks refleksamabindule. Kulused ta ju ülepea sematu suuri ei toots.

4 × 100 mtr. teatejooksu juures juhtus meil see, mida mõnikord naljatades mõne wäikelinna wõistluste kohta armastatakse öelda: teise meeskonna tagajärg tuli parem kui esimese oma 47.2 ja 47.2, kuna 1½ meetert wahels märgiti.

Kohtunikute — ajamõõtjate kursus peaks meil tingimata korraldatama.

* * *

Pühapäewal, kell 10 hommikul korraldati 400 meetri eeljooksud, kus lõpujooksu pääsesid: esimesest eeljooksust: Saulmann 54.7

		Perewersin	
teisest	"	Riilem	56.1
		Weiss	
kolmand.	"	Willemson	55.1
		Neumann	

Pealelõunat alustati 100 meetri lõpujooksuga, kus Perewersin kaunis kergelt wõitis ajaga 11,6 sek. (üks kell 11,2). Ka teised kõik olid wist alla 12 sekundi.

Kuulitõukes, kus 17 osawõtjat, olid tagajärjed lehwapole. Uudiseks oli Paide mees Tepp, kes tõukas 11.93 m.

Kõrgushüpe, kus 18 osawõtjat oli, wenis ka wäga pikale, mis huwitust tema vastu wähenas. Mehed pääsesid kõik üle 155 ts., üks ainult 145 ts., mis hüppajate klassi edene mist tähendab.

1500 meetert jooksid lõpuni ainult 5 meest. Widadagi huwitawat ei olnud.

Kuriosumiks oli 400 meetri tõkkejooks wälja toodud, kus mehed esimest korda elus, nii kui „märjad kanad üle tõkete lendasid“ ja wähe ka kuterpalli lasid. Saulmann wõits siiski sel alal wõistelda, kui ta tõkkest üleminekut harjutaks.

Obawistes oli 12 osawõtjat. Klumberg tõetis siin Eesti rekordi 60.21 meetri peale. Teiste tagajärjed olid nõrgemad harilikudest.

10.000 meetris jooksid lõpuni ainult 4 meest. Teistest märksa parem oli Ruuter, kellel kogu aeg ühetasane kena tempo oli, kuna teised, nagu keegi kujukalt tähendas, kui matuserongis jooksid.

Teiwashüppes wõistlesid seisest meest, kelledest 5 kolme meetri sisse pääsesid. Dotamatult wõitis hüppe Org, kuna Ewer teise kohaga leppima pidi.

4 × 400 meetri teatejooksus parandas Ralewi meeskond tuntawalt Eesti rekordi. Teate edasiandmine, mis eelmisel päewal hästi et õnnestanud, läks üsna ladusasti.

* * *

Kolmas wõistluspäew algas 200 meetri jooksuga, mida paarikaupa, aja järele, toimetati. Wõitis Perewersin, kellel ilma konkurendita tuli jooksta, ajaga 23,9 sek., mis olusid arwesse wõttes üsna kena aeg on. Ka siin olid ajamõõtjatel suured wahed, mõnel 23,7, mõnel 24, kuna keegi ara häälega ifegi 24,5 rääkis.

Wajarheites parandas E. Klumberg Eesti rekordit ligi 4 meetriga. Teistel sel alal tehnikat ei olnud.

110 meetri tõkkejooksus oli 5 osawõtjat. Ajad olid kaunis halwad.

Kolmikhüppes oli 11 osawõtjat ja wõistlus lõwa, kuid siin ei lubanud hüppekoht üle 13 meetri hüpata. Klumberg uitas selle katsega siin oma jala, kolmanda jammu peal teiwashüppe auks sattudes.

400 meetri lõpujooks oli õige aeg, kuid ajad olid halwad, sest et algus pikaldane oli ja mõned mehed „karpi“ sattusid.

Hoota kurgushüppes oodati Hiirpi poolt uut rekordi, sest mees oli trainingul hüppanud kergelt 3.095, kuid wõistlusel ei õnnestanud. Osawõtjate arw oli suur — 15.

Witewõistlusel wõitis kergelt Klumberg, teise koha niisama Ewer, kuna kolmandama koha peale wõistlus kaunis lõwa oli. Selle sai Pärnu mees Teinburg, kellel sel alal, ühes Roeru mehe Niinemäega, üsna head tulewiku lootused oleksid.

Wõistlejaid oli 10. Meist lasti 1500 m. jooksu 6.

Witewõistluse üksikute alade tagajärjed olid:

200 m. j o o k s:

Klumberg, 25,6 sek., Ewer, 25,6 sek., Teinburg, 26 sek., Tepp, 26 sek., Niinemägi, 26,2 sek., Sarw, 26,4, sek., Paal, 26,6 sek., Teber, 27,2 sek., Saat, 27,3 sek.

Kaugushooga:

Klumberg, 640 tf., Ewer, 624 tf., Niinemägi, 577,5 tf., Saat, 568 tf., Sarw, 563,5 tf., Teder, 552,5 tf., Teinburg, 546 tf., Tepp, 527 tf., Paal, 518 tf., Antson, 516 tf.

Ketas:

Klumberg, 36,77 m., Paal, 32,65 m., Tepp, 32,06 m., Saat, 30,91 m., Teinburg, 30,45 m., Ewer, 30,08 m., Teder, 28,45 m., Niinemägi, 27,80 m., Sarw, 26,39 m., Antson, 25,63 m.

Dba:

Klumberg 56,00, Saat, Teinburg, Ewer. Sarw, Tepp tagajärgi ei möõdetud.

1500 m. jooks:

Niinemägi, 5,10,3, Teinburg, 5,10,3, Ewer, 5,12,4, Tepp, 5,24,2, Klumberg, 5,31,6, Saat.

Wõistleste tehnilised tagajärjed olid:

100 m. jooks:

1. Berewerjin, Tall. Kalew, 11,6, 2. Willemson, Tall. Kalew, 1/2 m. järel, 3. Jaanwaldt, Tall. Sport, rinna jagu. 4. Kolt, Tartu Sport, 5. Neumann, Tartu Sport, 6. Saulmann, Tall. Sport.

200 m. jooks:

1. Berewerjin, Tall. Kalew, 23,9, 2. Willemson, Tall. Kalew, 24,2, 3. Saulmann, Tall. Sport, 24,7, 4. Jaanwaldt, Tall. Sport, 25, 5. Sarw, Tall. Kalew, 25,3, 6. Reimann, Tartu Kalew, 25,3

400 m. jooks:

1. Willemson, Tall. Kalew, 54,1, 2. Saulmann, Tall. Sport, 55, 3. Riilem, Tall. Kalew, 55,8, 4. Weiss, Tall. Kalew, 5. Berewerjin, Tall. Kalew, 6. Neumann, Tall. Kalew.

800 m. jooks:

1. Willemson, Tall. Kalew, 2,03,4, 2. Weiss, Tall. Kalew, 2,05,4, 3. Jaanwaldt, Tall. Sport, 2,05,6, 4. E. Lofsmann, Tall. Sport, 2,11, 5. Huuf, Tall. Kalew, 2,11,9, 6. Neumann, Tall. Kalew.

1500 m. jooks:

1. Willemson, Tall. Kalew, 4,18,4, 2. Weiss, Tall. Kalew, 4,26,1, 3. Reismann, Tartu Kalew, 4,29,7, 4. E. Lofsmann, Tall. Sport, 4,38,5, 5. Seiler, Tall. Kalew, 4,44,2.

5.000 m. jooks:

1. Osterode, Tall. Sport, 16,54,6, 2. Ruuter, Tall. Kalew, 16,55,8, 3. Antson, Tartu Kalew, 17,11, 4. Reimann, Tartu Kalew, 5. Wunder, Tall. Kalew.

10.000 m. jooks:

1. Ruuter, Tall. Kalew, 34,56,9, 2. Osterode, Tall. Sport, 36,46,7, 3. Sinkel, Tall. Sport, 37,22, 4. Reimann, Tartu Kalew, 37,37,7.

110 r. tõkkejooks:

1. Klumberg Tall. Kalew, 18, 2. Ewer Tall. Kalew, 18,8, 3. Neumann, Tartu Sport, 4. Teder, Tall. Kalew, 5. Mägi, Tartu Kalew.

400 m. tõkkejooks:

Saulmann, Tall. Sport, 65 (rekord) 2. Frese, Tall. Sport, 70,4, 3. Lofsmann, Tall. Sport, 73,1, 4. Rubli, Tall. Sport, 74,4.

4x100 teatejooks:

1. Tall. Kalew (Berewerjin, Sarw, Riilem, Willemson) 47,2 (rekord), 2. Tall. Sport (Jaanwaldt, Bäer, Rubli, Saulmann) 47,2.

4x400 teatejooks:

1. Tall. Kalew (Berewerjin, Weiss, Neumann, Willemson) 3,38,8 (rekord). 2. Tall. Sport (Bäer, Rubli, Jaanwaldt, Saulmann) 3,45,7.

Kaugushüpe hooga:

1. Klumberg, Tall. Kalew, 6,64, 2. Hiio, Tall. Kalew, 6,30, 3. Ewer, Tall. Kalew, 6,25, 4. Berewerjin, Tall. Kalew, 6,07, 5. Drg, Tall. Kalew, 5,79, 6. Trigel, Tall. Kalew, 5,77.

Kõrgushüpe hooga:

1. Klumberg, Tall. Kalew, 175, 2. Ewer, Tall. Kalew, 170, 3. Abrams, Tall. Kalew, 165, 4. Drg,

Tall. Kalew, 155(160) 5. Steinberg, Tartu Kalew, 155, 6. Teder, Tall. Kalew, 155.

Kolmitõhüpe:

1. Ewer, Tall. Kalew, 12,84, 2. Klumberg, Tall. Kalew, 12,75, 3. Drg, Tall. Kalew, 12,475(12,85) 4. Teder, Tall. Kalew, 12,475 (12,705), 5. Saat, Tartu Kalew, 11,96, 6. Frese, Tall. Sport, 11,92.

Teimashüpe:

1. Drg, Tall. Kalew, 335, 2. Ewer, Tall. Kalew, 325, 3. Neumann, Tartu Sport, 300 (310), 4. Steinberg, Tartu Kalew, 300, 5. Kolt, Tartu Sport, 300, 6. Pessa, Tall. Kalew 290.

Kaugushüpe hoota:

1. Hiio, Tall. Kalew, 296,5, 2. Tepp, Tallinna Kalew, 292, 3. Tammer, Tall. Kalew, 287,5, 4. Trigel, Tall. Kalew, 281,5, 5. Teder, Tall. Kalew, 278, 6. Niinemägi, Paide Mal., 277.

Kõrgushüpe hoota:

1. Neumann, Tartu Sport, 135, 2. Ewer, Tall. Kalew, 130 (135), 3. Kolt, Tartu Sport, 130, 4. Saat, Tartu Kalew, 130, 5. Teder, Tall. Kalew, 130.

Kuultõuge:

1. Tammer, Tall. Kalew, 13,32, 2. Klumberg, Tall. Kalew, 2,46, 3. Tepp, Paide Malewa, 11,93, 4. Sinisoff, Tall. Kalew, 11,73, 5. Piir, Paide Malewa, 11,58, 6. Ewer, Tall. Kalew, 11,35.

Ketasheide:

1. Tammer, Tall. Kalew, 38,34, 2. Klumberg, 37,92, 3. Pärn, Paide Malewa, 11,58, 4. Tepp, Tall. Kalew, 34,74, 5. Hiio, Tall. Kalew, 34,05, 6. Frese, Tall. Sport, 32,66.

Dba wiske:

1. Klumberg, Tall. Kalew, 60,21 (rekord) 2. Saat, Tartu Kalew, 50,61, 3. Piirgans, Rakw. Kalew, 46,39, 4. Preisman, Tall. Sport, 45,42, 5. Piir, Paide Malewa, 41,28, 6. Weiss, Tall. Kalew, 39,77.

Wajarheide:

1. E. Klumberg, Tall. Sport, 35,19 (rekord) 2. Tammer, Tall. Kalew, 32,13, 3. A. Klumberg, Tall. Kalew, 30,28, 4. Teder, Tall. Kalew, 16,15.

Raskushaide (25 kg.)

1. Tammer, Tall. Kalew, 9,50 (rekord) 2. Hiio, Tall. Kalew, 8,25, 3. Preisman, Tall. Sport 7,61, 4. Lord, Tall. Sport, 7,30, 5. Tepp, Tall. Kalew, 6,46, 6. Frese, Tall. Kalew, 6,22, Sport

Wiewõistle:

Klumberg, Tall. Kalew, 9,5 pf. 2. Ewer, Tall. Kalew, 16,5 pf., 3. Teinburg, Pärnu Terwis, 20,5 pf., 4. Tepp, Paide Malewa, 24,5 pf., 5. Saat, Tartu Kalew, 25 pf., 6. Niinemägi, Paide Malewa, 25.

60 m. naistele:

1. Bihlat, Tall. Kalew, 8,5 (rekord) 2. Saarik, Tall. Kalew, 2 m. järel, 3. Peef, Tall. Kalew, 4. Põrmpuu, Tall. Kalew.

4x60 m. teatejooks naistele:

1. 1. Kalewi „naistond“ 34,9 sek. (Bihlat, Saarik, Põrmpuu, Peef.)

Gruppeerides ühikuid saawutus, saakime järjmit-
 sed alad: ühikufed maad (100, 200, 400, übtlasti ka
 110 ja 400 tõketegea), keskmitfed maad (800 ja 1500),
 pifad maad (5.000 ja 10.000), wisked ja tõked (oda,
 ketas, kuul, wafar ja raskus), hüpped (k. uauis ja
 kõrgus hoota ja hooga, tepp, kolmit), fõgudõitlused
 (5 wõistleus), meeskonnawõistleus (4x100 ja 4x400
 teatejooksud) ja naistewõistleus (60 m.), mill del kõige
 enam wõitlusi saanud sportlased Eesti m. itrid 1920
 aastal oleks. Punkte saaks esimene 6, teine 5 jne.

Ühikufemaa jooksudes tuli meistriks Willem-
 son 16 punktiga, teine Berewerjin 14 pf., kolmas
 Saulmann 14 pf.

Keskmaa jooksudes tuli meistriks jällegi
 Willemson 12 punktiga, teine Weiss 10 pf., kolmas
 E. Lofsmann 6 pf.

Pikamaa jooksudes — Ruuter 8 pf. teine

Dsterode 8 pf. (Muuteri tagajärjed on paremad), kolmandaks tulid 3 punktiga Antson ja Reimann.

Hüpetes — Ewer 25 pf., teine Klumberg 17 pf., kolmas Org 15 pf.

Wisketes — Tammer 23 pf., teine Klumberg 20 pf., kolmas Pürn 8 pf.

Koguwõistlusel (witewõistlusel) — Klumberg 6 pf., teine Ewer 5 pf., kolmas Reinburg 4 pf.

Meeskonnawõistlustel — Kalew 4 pf., Sport 2 pf.

Raistel — Bihlat 4 pf.

Üleüldse tuli seltsides eimests punktide arwu poolest Tallinna Kalew — 276 punktiga, teiseks — Tallinna Sport 90 punktiga, kolmandaks — Tartu Kalew 84 punktiga, neljandaks — Tartu Sport 26 punktiga, viiendaks — Paide Malewa 17 punktiga, kuueandaks — Ratwere Kalew ja Pärnu Terwis, mõlemid 4 punktiga.

Sportitarbenõude kaupluse, o/i „Esto“, poolt kasutatud kümne võistluse aladele annetatud rändawa seltsidewäelise karika wõitis eimests korda Tallinna Kalew 49 punktiga, Tallinna Sport'i ja Tartu Kalew'i 3 punkti wastu. (Punktide arwamisjels loetakse siin ainult ktm eimests wõitu).

Individuall wõitis kõigis wõistlusalades kõige rohkem punkte A. Klumberg, nim. 49, jäädes sellega meil paremaks mitmekilgjemaks sportlaseks Eestiis. Tema järgmine oleks Ewer 32 punktiga, kolmas Willemson 28 punktiga. H. T.

Wõistlused sõjawäes.

19. augustil f. a. peeti Walgas Soomusrongide Brigaadi sõdurite kergejõustiku wõistlusi. Wõistlused olid ettenähtud 20. ja 21. augustil, kuid et 20. demobilisatsioon oli, tulid kahepäewalised wõistlused ühe päewaga ära pidada. mis muidugi halvasti tagajärgede peale mõjus.

Tagajärjed olid:

100 m. jooks:
1. Linno 12 sek. (Brigaadi rekord), 2. Drachenfels, 3. Raos.

400 m. jooks:
1. Mitter 1 m. 05 sek., 2. Drachenfels 1 m. 06 sek., 3. Wits 1 m. 08 sek.

1500 m. jooks:
1. Mitter 5 m. 02,4 sek. (Br. ref.), 2. Mütterisepp 5 m. 04,6 sek., 3. Toomingas 5 m. 07 sek.

5000 m. jooks:
1. Soldan 17 m. 45,5 sek., Bendt 19 m. 22 sek., 3. Mitter 22 m.

100 m. tõkkejooks:
1. Raos 19 sek., 2. Linno 19,6 sek., 3. Drachenfels 20,1 sek.

Kaugus hooga:
1. Linno 5,44 m., 2. Drachenfels 5,35¹/₂ m., 3. Raos 5,34 m.

Kaugus hoota:
1. Drachenfels 2,74,5¹/₂ m., 2. Wits 2,63 m., 3. Raag 2,53,5 m.

Kõrgus hooga:
1. Rindel 1,42,5 m., 2. Linno 1,42,5 m., 3. Einemann 1,37,5 m.

Kolmik hooga:
1. Soodaf 10,45 m., 2. Drachenfels 10,30 m., 3. Saaga 9,89 m.

Teiwäs:
1. Bendt 2,70 m., 2. Einemann 2,50 m., 3. Raag 2,20 m.

Ketas:
1. Padar 23,79 m., 2. Passan 26,89 m., 3. Jbla 25,26 m.

Kuul:
1. Padar 9,50 m., 2. Jaakson 9,29 m., 3. Tõlmann 9 m.

Da:

1. Padar 41,79 m. (Br. ref.), 2. Jansar 37,01 m.
3. Grünberg 33,32 m.

Spordi alged Saue.

Kaesolew suwi foondas mõningaid noori, kes mõnesugustel huwidel wäljaspool kodukohta elanud ja spordialal mitmeid ja õige põhjalikke teadmisi omandanud, jälle kord koduwalda kofku. Spordiseltsi asutamine sai päewaküsimuseks. Suwe algul teostuski see, kuid hoopis teistki kui kawatsetud. Spordiring sai asutud osakonnana Saue Noorte Ühingu juure, et see kui laiema sihi ja suurejoonelisemate kawatjuste kandja fogu ümbruskonnas, ka spordiosakonna aineliselt kindlamale järjele seaks, sest tühipaljaste kätega ainelise toetuseta ei tegutse ükski spordi organisatsioon. S. A. Ühing näitab aga end fogu suwe festes nii elujõuetuna ja teguwõimetuna, et see ka fogu spordimõtte halwas. Üksikute Noorte Ühingu liikmete poolt korraldati kewade ja suwe jooksul kümnekond pidu, millede lõpu saadus oli mitmetuhandeline puudujääk seltsi korralagedas kassas. Mõningisugust positiivist tööd, mis Noorte Ühingu otsekoheste sihtide hulka käiks, ei ole fogu tema festwuse ajal olnud; wastupidi, see energilisem osa, kes Spordiosakonna nime all tegew tahtis olla, pidi Noorte Ühingu saamatuse wiljana kiratsema jääma, sest ka Spordi kõige hädatarwilikumate abinõude muretsemiseks puudus raha. Peaks Noorte Ühingu tegevjõudude hulka juba lähemal ajal tooma wärskust ja elawust uute walimiste ehk eestseisuse töölewirgutamise teel, kes seni uinunud, ehk kui see ei õnnesta, asutama iseseiswa spordi seltsi, kes oma ülesandeid kindlasti lahendamalt saab täita kui nüüd Noorte Ühingu seotult, kelle puudujääkide katteks osakond pidudel kaasa peab tõmbama, ise aineliselt kiratsedes.

Faktiliselt on spordiosakond asutatud, kuid kollektiivse harjutusi, wõistlust, loenguid pidada ja näpunäiteid anda on olnud wähe wõimalik sest puudusid esiteks abinõud ja teiseks spordiplats, mida nüüd lootus olewat saada lähemal ajal tüfeldatawasti Saue mõisast.

On osakonna liikmete seas noori sportlasi, kellel hääd tulewikku tahaks oletada meie seni weel fehwas kergejõustikus. Nimetaks J. Aljoki, kes waatamata sellepeale, et eimest aastat harjutab wõrdlemisi hääd tagajärgi saawutab lühikese ja festmise maa jooksfudes. Ei pea julgeks oletust, et temast lähemate aastate jooksul Eesti lühikese ehk festmise maa meister kujuneh, seks on tal eeltinngimisi nii füüsiliselt kui psüühiliselt. Teisena nimetaks M. Samsti, kes suuremaid kalduwust awaldab pikamaa jooksus. Ka odas, kuulis ja hüpetes on tal juba minewikku. Ühult enam

järjekindlust! Wiimase asjaolu jälgimatus jätab nii mõnegi loolust andwa algaja wäljaarene-
matuks, nii mõnigi hää tulewikujõud jääb
isefoomu puudusel meie spordile kadunuks.

A. P.

Wõistlused Arusaares.

Augusti kuu 21. päeval korraldas Wiisandi
Kaitse-Liidu Spordi Seltsi Arusaare osakond, koha-
lise seltsimaja juures spordi wõistlusi awhindade peale.
Et ilm ilus — oli wõistlusteist osawõtjaid kui ka
pealtwaatajaid kauniste koftu kogunub. Tagajärjed
olid mõnes spordi harus, halwa spordi platši tõttu
mitte küllalt rahuloldawad.

Wõistluse tagajärjed olid järgmised:

100 mtr. jooks:

1. Buchl, Friedrich 13 sek., 2. Tikk, Leo 13½ sek.,
3. Männik, Paul 14 sek.

Kõrgushüpe hooa:

1. Päril, Paul 1.40 mtr., 2. Buchl, Friedrich
1.35 mtr., 3. Mark, Raimond 1.35 mtr.

Hooga kuul tõuge tug. kääga, hoota:

1. Mark, Raimond 10 mtr. — 8.60 mtr.

2. Päril, Paul 8.72 " — 8.43 "
3. Mark, Jaan 8.62 " — 8.32 "

Ketta heide:

1. Mark, Raimond 24.56 mtr., 2. Wächter Krist-
jan 22.48 mtr., 3. Päril Paul 22.14 mtr.

Da wiske:

1. Wächter Kristjan 29.91 mtr., 2. Mark Raimond
29.83 mtr., 3. Luit, Hans 24.39 mtr.

1500 mtr. jooks:

1. Tikk, Leo 5 m. 35 sek., 2. Koll, 5 m. 40 sek.,
3. Põlemis 5 m. 50 sek.

Tõpuks tehti veel kiir ja tasa ratta sõitu mis
rahwale kõigerohkem lõbu pakkus. Kiir sõidu maa-
pikkus oli umbes 5 wersta, mida Rõdul Andres ajaga
10 m. 27 sek. esimesena maha sõitis, 2. Uusna ajaga
11 m. 53. 3. Abram ajaga 11 m. 27 sek. Tasa sõidus
jätwad kohti 1. Rõdul ajaga 4 m. 25 sek., 2. Luit
4 m. 12 sek., 3. Uusna 4 m. 10 sek.

Jalgpalli wõistlus, mis pidi Billistwene A komando
ja Arusaare grupe, wahel ära peetama, jäi aga nap-
puse tõttu ära. Wibu õgmul publikumi ees jagati
juhataste poolt aumärgid wõitjatele wälja.

R. Mark.

Wäljamaalt.

Norra uued ujumise rekordid.

Bergenis ärapeetud ujumismeesrite wõistlustel
feati illes mitu uut Norra rekordi: 50 mtr. wabalt —
Knut Olsen — 28,9 sek.; 100 mtr. wabalt: Alfred
Steen 1: 07,1 sek. 4 × 50 teate: K. K. Kristiania —
2: 10,9 sek. H. W.

Uued Saffa ujumise rekordid.

Augustil keskäl — ärapeetud efüjumistel Saffa-
maal on saawutud kolm uut Saffa ujumise rekordi:
200 mtr. seljalt: Skamper ajaga 2 min. 56,1 sek.
400 mtr. wabalt: Heinrich ajaga 5 min 38, 2 sek. ja
100 mtr. kiljeli: Benecke, ajaga 1 min. 14,3 sek.
H. W.

Ungari 100 mtr. ujumiste rekord.

Budapestis on ungarlane Sipos 100 mtr. rinnuli
äraujunud ajaga 1 min. 18 sek., mis ka uus Ungari
rekord. H. W.

Uus ilmarekord 1000 mtr. ujumises.

Kristiantas on rootslane Arne Borg 1000 mtr.
wabalt ujumises ajaga 14 min. 19 sek. uue maailma
rekordi ülesseadnud. Wana rekord oli aasta algusest
austraalse Beaurpatre oma, ajaga 14 m. 31 sek.
H. W.

Uued Rootsi ujumise rekordid.

Rootslane Arne Borg on 200 mtr. wabalt ära-
ujunud a'aga 2 min. 32 sek., ja rahwuswahelistel
ujumise wõistlustel Malmös on Drwar Trolle 100 mtr.
wabalt äraujunud ajaga 1 m. 04,5 sek. Mõlemad
ajad on uued Rootsi rekordid. H. W.

**Kuumi puudusel jäid pikemad
wäljamaa sõnumid wälja
mispärast palume wabandada**

Auto sport.

Autode ja mootorrataste wõidusõit Tallinnas 28. augustil.

Ettewõtte on meie oludes kardetaw. Wõib
wesda elukardetaw autodele, arwesse wõttes
meie halbu maanteid. Sellest tuleb ka wä-
hene osawõtjate arw: kahelja autot ja kaks
mootorratast, kuna harilikult autosid küllalt on
liikumas näha ja ka mitmete firmade eistajad
Tallinnas asuwad. Tõsiselt on kahju, et meil
see üks huwitamateist spordialadest, mis nii
palju sportliski ja esteetiliski lõbu wõib pakkuda,
arenemata on.

Peab tõsine spordimees olema, et kaalule
pannes oma masinat, mis nüüdsel ajal teatud
kapitaal on, wilunud käega mööda keerulisi
maanteid ja küllatee roopaid juhtida. Kõhkle-
jaid ja halprijad juba niisugusele ettewõttele ei
lähene.

Megadest ja rekordidest meie oludes muidugi
unistada ei maffa warem, kui loogu maa kul-
tuuriliselt nii kaugele on arenenud, et suude-
takse korralituid maanteid luua. Korraldatam
sõit oli n. n. wastupidamussõit, kus muidugi
ka äraikulutatud aeg jisuulikult esimesel kohal on.
Maa pikkus pidi olema 140 wersta ümber.
Meil küsitada olewate andmete järel peaks maa-
ilmarekord wastawal maal (150 kilomeetert)
olema 1 tund 55 min. 18 sek., sõidetud 1911
aastal „Special“ masinal, juht Disbrow.

Autoomaniktude ühingu lahke lubaga ase-
tusin ajakirjanikkuna nr. 1 autoõse, mis esime-
sena stardisi lahtus (kaks mootorratast olid
warem wälja sõitnud), juhiks oli H. Johanson,
auto firma Laurin-Clement. Kalewi spordi-
wäljalt wäljajõudes, kus start oli, wõtab meid
tihe inimeste koridor uudishimuliste pillu-
dega ja terwitustega wastu. Pannakse täis

tiirus peale, auto loobib meid istmetelt ülesse ahilasi tolmu ja prüigi vastu filmi paisates. Tuleb kahe käega kõvasti kinni hoida, et mitte välja lükkuda. Sean suure waewaga kaasa wõetud prillid ette ja walmistan ennast teeäärsete waadete waatlemisele.

Olemegi juba linnast väljas. Nõmmel on rohkesti uudishimulikke, neid pilluwad lilledega, mis kiire sõidu juures tugewasti vastu nägu wirutawad, kuid ometigi kinni püüda ei suuda. Igalpool teedäres on linnalisi, küll jalgsi, küll jalgratastega, kes kajutades ju lõpewaid suwiteid pühapäewi on linnast välja rutanud.

Werstad kaowad ruttu, werstapostid wilksatavad korralikult minutiliste waheaegadega. Wahetewahel loobib auto meid kõrgele ülesse just kui püüaks wabaneda üleliigselt koormast. Üle silmade tuleb ettewaatlikult sõita, kui nad on enamasti lagunemisel, ühte on käinud autojuht ise hommitul warem parandamas. Tee on tiikati terawate kiwidega sillutatud. Tunneb just kui süüfilist walu kui autofummid ülenende wurawad. Sõit läheb fiiski korralikult.

Umbes 40 wersta peal stardist peatab autojuht korraga auto, wõhituna ei saa ma korraga aru, mis on juhtunud. Selgub et tagumine kumm on tühjaks läinud. Kargame kõik neljakesi autolt maha ja asume ratta wahetamisele, niillega 3 minutiga toime saame. Sõit läheb jälle endiselt edasi. Maastohad on igawawõitu. Hakkab wihma sadama. Piisab viitjutawad tisedasti, kuna tõusew tuulepuhang ka palitukraega wallatult vastu nägu liputab.

Jõuame esimesesse kontrollpunkti — Orjitalle. Ka siia on hull rahwast kogunud, nende hulgas palju linnalasi. Tee muutub weel halwemaks. Tuleb ette järskusid käänakuid, kus ümber maja nurga tuleb pöörata, kuna tee ainult auto laiune on. On arusaadaw, et kiiret sõitu teha ei saa.

Kusagilt talumajast tuleb suur walge koer rõõmsa haukumisega meile hüpeldes vastu. Kuid oh õnnetust! Ta ei olnud harjunud nii kiiret sõiduriista saatma ja traks! wurawad auto rattad temast üle. Tagasiwaadates näeme inimesi hädaldades siplawa koera ümber koflu jookswad. Natukesel aja pärast näeme tee ääres mootorratast nr. 2, kell mingisugune äpardus on juhtunud. Tuleb weel juhtumisi eite, kus lahtipäärenud hobune tee peal hirmul meie eest põgeneb, ehk pardikari mõõdukalt sammub, kuid neist jõuame õnnelikult mööda. Kusagil siial, kus hoiatusmärk puudus, purustame rängal raputusel auto klaasi, mis õnnelikul kumbel kedagi ei haawanud.

Raplas on teine kontrollpunkt. Wurame fealt hulgalise pealtwaatajate kogu terwituse

all mööda. Tee muutub paremaks, tuju rõõmsamaks. Maantee läheb kohati raudtee ligigibalt. Ajame „kuslast“ mööda, kelle wändab küll imekiiresti näiwad töötawat, kuid meiega wõrreides tigusammuga edasi jõuab. Kusagil teedäres mängib külanoorjugu hoolega jalgpalli. Warsti hakkab juba linnast uudishimulisi autoga vastu tulema, kuna weel linna lähemale jõudes neid juba jalgratastega ja jalgsigi on. Warsti paistawadki puupapi wabriku korstnad ja torn ja weidi aja pärast jõume Pärnu maanteele. Siin on aga meil wäike ällatus: keegi purjus autoomanit, naiste kari peal, hakkab leff teed meie ees sõitma — wõiduajama, ja ei anna kõige signaalide ja hüllete peale waatamata teed, kuni Pärnu maantee raudtee ülesõidu kohani. Lugu on häbitaw. Auto kandis G. Autoomanikkude ühifuse nummert — 13. Oles küll soowitaw, et niisuguse ulatuse eest, omanikul sõidudõizus ära wõetaks.

Jõuame linna sisse. Igalpool tihedad rahwahulgad. Weneturul lõhteb jälle sama tagumise ratta kumm, kuid sõidame tähja kummiga „Kalewi“ aeda sisse, kus meid „Porilaste maršiga“ vastu wõetakse.

Ei lähe kaua cega mööda, kui järgmine auto nr. 3 päralt jõuab, kuna tema kannul ka nr. 2 lomberdades, ilma kummitta tuleb.

Sõidu tagajärjed kujunesid järgmielks:

I liik: Mootorratas nr. 1 ei lõpetanud. mootorratas nr. 2 Krafsti oma, ajaga 4 tundi 39 min.

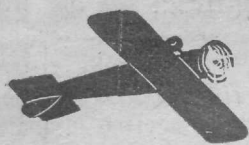
II liik: 12—18 HP, autodele: 1) Auto nr. 3 Firma „Deloze“, 16 HP, juht W. Johanson, ajaga 2 t. 43 min. 12 sek. kiiruse eest sai kaubamaja „Merkur“ poolt rändawa hõbekarila. 2) auto nr. 1, Firma „Gaurin-Clement“, juht H. Johanson, ajaga 2 tun. 46 min. 30 sek. Dawuse eest sai juht autojuhtide ühifuse poolt annetud hõbeilustustega bõksamhärja sarwe. 3) Auto nr. 2, Firma „Birles“, 14 HP, juht A. Lund, ajaga 2 t. 53 m. 30 sek.

III liik: Üksainus sõawõtja — Auto nr. 5, Firma „Lepel“, 12 HP, juht A. Kaupmees, ajaga 3 t. 5 min.

IV liik: 1) Auto nr. 6, 8 HP, juht G. Müürisepp, ajaga 3 t. 39 min. 55 sek., 2) Auto nr. 8, juht D. Allit, ajaga 3 t. 43 m. 40 sek., 3) Auto nr. 7, juht W. Gordejef, ajaga 3 t. 53 min. Ühtlasi diplomid wastupidawuse eest.

Eesti Autoomanikkude ühifusele tuleb ainult kiitust awaldada julge ettewõtte eest ja soowida, et käesolew sõit mitte wiimaseks ei jääks. Ühtikud puudused wõstlustel on esimehe korraldusaktjena andeksantawad.

H. T.

Reis lennufil

On kõige kiirem, sõbusam, mugavam ja ajakohasem!

Tallinn — Stockholm.

Wäljalend igal teisipäeval ja reedel kell 4 p. l. Lennukestvus 2 $\frac{1}{2}$ —3 tundi.
Lennupileti hind 12.000 marka.

Stockholm — Tallinn.

Wäljalend igal teisipäeval ja reedel kell 10.30. e. l. Lennukestvus 2 $\frac{1}{2}$ —3 tundi.
Lennupileti hind 250 Rootsi krooni.

Tallinn — Riiga.

Wäljalend igal teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval kell 9 homm. Lennukestvus 2 tundi.
Lennupileti hind 5000 marka.

Riiga — Tallinn.

Wäljalend igal esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kell 9 homm. Lennukestvus 2 t.
Lennupileti hind 5000 marka.

„Aeronaut“ A/S.

Tallinn, Ringa t. 1. Tel. 7-54. Telegr.: Aeronaut.

Tallinna- Pärnu

ja saarte aurulaewaliin

Iga Kesknädalal kell 12 päeval sõidab kauba ja reisijate

a/l. „Grenen“
(kapit. Oengo).

Tallinnast-Heltermaale, Kuiwastu, Kurosaare ja Pärnu.

Kaupasid wõetakse wastu sadamas, elewaatori juures iga päew kella 7 — 4 kuni teisipäewa õhtuni.

Joh. Pitka & Pojad.

Tallinn, Uns t. 14, Kõnetr.: 266, 348 ja 16-85.
Pärnus, Põhja tän nr. 3.

Axel MUSSO

Teras ja raua saad. kauplus

Tallinnas, Pikk tän. 13.

SOOWITAB

KÖIKSUGU TERAS
JA RAUAKAUPASID,
TÖÖRIISTU.

spordi abinõusid

JA TALVISEKS HOO-
AJAKS

BIURAUDDU.

Iga näitusekäija rinda

ehtigu

Eesti spordilipuke!

SELLEGA WÕIMALDATE EESTI
SPORTLASTE OSAWÕTMIST
PARIISI OLÜMPIA MÄNGUDEST.

SPORTLASED!

Kui Teie soovite
head tööd, siis

käige
juukseid
lõikamas

J. Thomson'i

töökojas,

Sai tänaw nr. 6.

E E S T I

Spordi Tarbenõude Osaihisus

Tallinnas, Pikk tän. 47, telef. 10-02.

Kergeatletika, jalgpalli, käepalli, tennise, weespordi ja wõimlemise tarbenõud, ülikonnad ja jalanõud kodumaa ja wäljamaa tehastest.

Wõimlemise saalide sisseseadmine uuema aja nõuete järele.

Weespordi harrastajatele tugewaid süste.

Kalapüügi õnged, landid, karabinid ja jõhwid.

Spordi kirjandus — üleswõtted, — ja wärwilised reklaami plakatid.

Eesti spordi lipud.

wõetakse tellimisi wastu koha peal olewate mustrite ja joonistuste järgi.

Talwiseks hooajaks kohale jõudmas:

Liurauad mitmesuguses wäljawalikus, suusad, suusa kepid ja määre, hockey kepid ja pallid, juhtiwad, tõuke ja harilikud kelgud, willased kamsonid, mütsid ja kindad.

Tallinnas, Pikk tänaw nr. 47. ———— Telefon 10-02.